

S'UNNETİN SOSYAL,
EKONOMİK VE
KÜLTÜREL YÖNLERİ

4883/18

GÜLER KARATAŞ
19723

83/18
15/5

SÜNNETİN SOSYAL, EKONOMİK VE
KÜLTÜREL YÖNLERİ

Nephan Karan

İ.Ü EDEBİYAT FAKÜLTESİ SOSYAL ANTROPOLOJİ
BÖLÜMÜ SOSYAL ANTROPOLOJİDE ALAN ARAŞTIRMALARI VE
UYGULAMALARI ÖDEVİ

GÜLER KARATAŞ

19723

EYLÜL 1983

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
MERKEZ KÜTÜPHANESİ

58706

İÇİNDEKİLER

KONU	I
METOD	2
BOLU ve GEREDİ HAKKINDA KISA BİLGİ	7
KUŞTEPE	7 7
KISIM I : AİLELER HAKKINDA GENEL BİLGİ	
A- AİLE BÜYÜKLÜĞÜ VE AİLE BİREYLERİNİN BAZI DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ	(9-II)
1- Aile Nüfusu ve Aileyi Teşkil Edenler	9
2- Yaş	9
3- Doğum Yeri	10
4- Medenî Hal	10
5- Öğretim Durumu	10
6- İş	11
B- EVLİLİK ve ÇOCUK DURUMU	(11-12)
1- Evlenme Yaşı	I 12
2- Evlenme Yeri	12
3- Akrabalık	12
C- GÖÇ	(13)
D- EKONOMİK YAPI	(14-16)
E- EV DURUMU	(16)
F- AKRABALIK	(18)
G- DİNİ DAVRANIŞLAR	(18)
KISIM II : BU AİLELERDE SÜNNET	
A- SÜNNET HAKKINDA GENEL BİLGİ	(20-25)
1- Yaş	20
2- Sünnet Yeri	22
3- Sünnet Şekilleri	23
B- SÜNNET ÖNCESİ YAPILANLAR	(25-30)
1- Davat	25
2- Sünnet Kıyafeti	27
3- Çocuğun gezdirilmesi	27
4- Sünnet Yatağı ve Oda Süslemesi	28
5- Misafirlere Yapılan İkram	29
C- SÜNNET	(30-38)
1- Sünnet Günü	30
2- Sünnetçi	30

3- Sünnet Operasyonu Esnasında Bulunan Kişiler ve Davranışları	31
4- Mevlüt	32
5- Çocuğa Verilen Hediyeler	33
6- Fotoğraf	34
7- Sünnet Kınası	34
8- Sünnet Masrafları ve Aileye Yapılan Yardımlar ...	36
9- Sağlık Açısından Durum	37
10- Yaptırılan Sünnetler Hakkında Düşünceler	38
D- KONU HAKKINDA DÜŞÜNCELER	(38-40)
1- Sünnet Hakkında Düşünceler	38
2- Sünnet Yaşı Hakkında Düşünceler	39
3- Şimdi Sünneti Nasıl Yaptırmak İsteddiği Hakkında Düşünceleri	39
SONUÇ	41
Bibliyografya	
Tablolar	
Harita	
Fotoğraflar	
Mülâkat Örneği	

TABLO LİSTESİ

KISIM I: AİLELER HAKKINDA GENEL BİLGİ

A GRUBU TABLOLAR: AİLE BÜYÜKLÜĞÜ VE AİLE BİREYLERİNİN BAZI DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ

- Tab.A-1 Hane Nüfusu Kaç Kişi? Hane Reisi Kim?
Tab.A-2 Haneyi Kimler Oluşturur?
Tab.A-3 Babanın Yaşı ve Doğum Yeri
Tab.A-4: Babanın Medenî Hali, Tahsili ve İşi
Tab.A-5 Annenin Yaşı ve Doğum Yeri
Tab.A-6 Annenin Medenî Hali, Tahsili ve İşi
Tab.A-7 Erkek Çocuğun Yaşı, Doğum Yeri ve Medenî Hali
Tab.A-8 Erkek Çocuğun Tahsili
Tab.A-9 Erkek Çocuğun İşi
Tab.A-10 Kız Çocuğun Yaşı, Doğum Yeri ve Medenî Hali
Tab.A-11 Kız Çocuğun Tahsili ve İşi
Tab.A-12 Hanede Diğer Var mı, Gelinin Yaşı, Doğum Yeri, Tahsili ve İşi

B GRUBU TABLOLARI: EVLİLİK VE ÇOCUK DURUMU

- Tab.B-1 Evlilik Durumu, E_1K_1 Evliliğinde Evlilik Yaşı
Tab.B-2 E_1K_1 ise Eşlerin Yaş Özellikleri, Evlilik Yeri (tüm evlilikler için)
Tab.B-3 Eşi ile Akrabalık Durumu, Nikâh Şekli ve Sırası
Tab.B-4 E_1K_1 Evliliğinde Çocuk Sayısı
Tab.B-5 E_1K_1 Evliliğinde Ölen Çocuk

C GRUBU TABLOLARI: GÖÇ DURUMU

- Tab.C-1 Baba İstanbul'a Gelmeden Başka Şehre Gitti mi Evetse Gittiği Yer
Tab.C-2 Ne Zaman Gitti, Ne Süre Kaldı
Tab.C-3 Baba Kaç Yıl Önce İstanbul'a Geldi , Kaç Yaşında Geldi
Tab.C-4 Anne Kaç Yıl Önce İstanbul'a Geldi
Tab.C-5 Anne İstanbul'a Kaç Yaşında Geldi
Tab.C-6 Niçin Geldi

D GRUBU TABLOLARI: EKONOMİK DURUM

- Tab.D-1 Evlendikten Sonra Babanın Yaptığı İşler
Tab.D-2 Evlendikten Sonra Anne İşte Çalışıyor mu
veya Çalıştı mı
Tab.D-3 Annenin Çalışmasının Nedeni
Tab.D-4 Ev, Arsa Gibi Malları Var mı, Gelir Getirir mi

E GRUBU TABLOLARI: EV DURUMU

- Tab.E-1 Kuştepe Dışında Başka Semtte Oturan Var mı
Tab.E-2 Toplam Olarak Kuştepe'de Oturma Süresi,
Bu Evde Oturma Süresi
Tab.E-3 Ev Kaç Katlı, Kaç Daireli, Kiracı Var mı
Tab.E-4 Eve Sahip Olma Durumu

F GRUBU TABLOLARI: AKRABALIK DURUMU

- Tab.F-1 Grup İçinde Akrabası Olan Aile Var mı,
Bu Mahallede Akrabası Olan Var mı

G GRUBU TABLOLARI: GRUBUN BAZI DİNİ DAVRANIŞLARI

- Tab.G-1 Ailede Namaz Kılan Kaç Kişi, Kimler
Oruç Tutan Kaç Kişi, Kimler

KISIM II BU AİLELERDE SÜNNET

A GRUBU TABLOLARI: SÜNNET HAKKINDA GENEL BİLGİ

- Tab.A-1 Ailede Kaç Çocuk Sünnet Oldu, Sünnet Olanın
Doğum Yeri
Tab.A-2 Sünnet Olanın Yaşı (şimdiki), Sağ mı, kaçınıcı
Çocuk
Tab.A-3 Kaç Yaşında Sünnet Oldu
Tab.A-4 Ailedeki Sünnet Olayı, Bu Yaşlarda Sünnet
Olmalarının Nedenleri
Tab.A-5 Çocuğun Sünnet Olmasına Karar Verenler
Tab.A-6 Hangi Ayda Sünnet Oldu, Nedeni
Tab.A-7 Sünnet Olunan Yıla Göre Sünnetin Yapıldığı Yer
Tab.A-8 Sünnetin Yapıldığı Yer Sünnet Sırasında
Ailenin Oturduğu Yer

- Tab.A-9 İstanbul'da Otururken Çocuğunu Köyde Sünnet
Ettiren Var mı, Evetse Neden Köyde Yaptırdı
- Tab.A-10 Yalnız mı Sünnet Oldu, Hayırsa Kaç Çocuk
Birarada Sünnet Oldu, Kimlerle Birlikte Oldu,
Kaç Cevap
- Tab.A-11 Sünnetin Yapılma Şekli ve Masrafı
- Tab.A-12 Başkasının Yanında Mevlütü Oldu ise Kimin
Yanında Oldu, Hacı Ağı İle ve Mev.Sünnet Yap-
tırmanın Yanında Oldu ise Bunlar Kim, Sünnet
Operasyonun Yapıldığı Yer

B- GRUBU: TABLOLARI: SÜNNET ÖNCESİ YAPILANLAR

- Tab.B-1 Misafir Davet Eden Oldu mu
- Tab.B-2 Misafir Davet Edenler Davetiye Kartı Bastırdı mı
- Tab.B-3 Misafir Davet Edenler Kimleri Nasıl Davet Etti
- Tab.B-4 Sünnet İçin Kıyafet Hazırlandı mı
- Tab.B-5 Evetse Nasıl Hazırlandı mı
- Tab.B-6 Çocuk Gezdirildi mi
- Tab.B-7 Evetse Eyüp Sultan'a Giden Var mı
- Tab.B-8 Sün. Yatağı İçin Özel Bir Hazırlık Yapıldı mı,
Yatak, Oda Süslendi mi
- Tab.B-9 Yatak İçin Hazırlık Yapıldıysa Neler Hazırlandı
- Tab.B-10 Yatak, Oda Süslendi ise Nelerle Süslendi,
Kimler Süsledi
- Tab.B-11 Misafir Davet Edenler Misafirlere Neler
İkram Etiler, Çocuğunu Başkasının Yanında
veya Hacı Ağıyla Başkasının Yanında Sün. Et-
tirdiyse Misafirlere Neler İkram Edildi
- Tab.B-12 Pilav Verildiyse Ağı Tutuldu mu, Limonata
Verildiyse Limonata Nasıl Temin Edildi

C-GRUBU TABLOLARI: SÜNNET

- Tab.C-1 Sünnet Günü Hangi Gün, Sünnetçi Kim, Ücreti
Kim Verdi, Ücreti Ne Kadar
- Tab.C-2 Sünneti Ona Yaptırmasının Nedeni, Çocuğu Kim Tuttu
- Tab.C-3 Sün.Yapıldığı Zaman Haneden Olup da Bu Esnada
Bulunmayan Var mı
- Tab.C-4 Evetse Kimler, Nerde İdi

- Tab.C-5 Mevlüt Kur'an Okundu mu, Evetse Ne Zaman
Tab.C-6 Mevlüt Okundu ise Hocalar Kim, Kaç Hoca
Tab.C-7 Çocuğa Altın Takan Oldu mu, Saat Takan Oldu mu
Tab.C-8 Altın Takan Oldu ise Kimler, Saat Takan Oldu
ise Kimler
Tab.C-9 Fotoğraf Çekildi mi
Tab.C-10 Fotoğraf Çekildi ise Kim Çekti
Tab.C-11 Sünnet Kınası Yapıldı mı
Tab.C-12 Sünnet Kınası Ne Zaman Yapıldı
Tab.A-13 Aile Sünnet İçin Harcama Yaptı mı
Tab.C-14 Para Yardımı Gördü mü, Evetse Kimlerden
Tab.C-15 Çok Para Birikti mi
Tab.C-16 Evetse Mikteri , Ne Yapıldı
Tab.C-17 Sünnetçiden Şikayeti Olan Var mı
Tab.C-18 Evetse Hangi Nedenlerden Oldu
Tab.C-19 Sünnetin Nasıl Yapılması Düşünüüyordu
Nasıl Yapıldı

D GRUBU TABLOLARI: KONU HAKKINDA DÜŞÜNCELER

- Tab.D-1 Sünnet Nedir
Tab.D-2 Ne Zamandan Kalmıştır
Tab.D-3 Çocuk Kaç Yaşında Sünnet Yaptırılmalıdır, Neden
Kaç Cevap
Tab.D-4 Şimdi Olse Hangi Sünnetçiye Yaptırırdı
Tab.D-6 Şimdi Olse Sünneti Nerede Nasıl Yapardı
Tab.D.

KONU

Kısaca konumuz sünnettir. Sünnet kelimesi genel olarak iki anlama sahiptir. Kur'an 'daki anlam "Allah yoludur". Genellikle Hz. Muhammed'in koyduğu kurallar anlamındadır. (Meydan Larousse ve İslâm Ans.) Yani Hz. Muhammed'in sözleri, hareket tarzları ve yaşayış halleridir. Hayat ans. da peygamberimizin kendinin yaptığı ve başkalarının nasıbına bıraktığı hareketlere verdiği belirtilmiştir.

Sünnetin diğer anlamı erkeklerde üreme organının ucundaki derinin çevreye kesilmesidir. (Meydan Larousse cilt II 1973)

Osman Salih Dalcı'nın sünnet ve merasimleri adlı kitabında Araplar bizdeki bu sünnete birinci olarak bahsedilen anlamdaki sünnetten ayırmak için "Hitan" kelimesini kullanmaktadırlar. Çünkü hitan Peygamberimizin sünnetlerindendir; ve hitane sünnet yerine sünnete uymak dememesinin daha doğru olduğunu belirtmektedir. Ele alacağımız sünnet genel olarak bu sünnettir.

Sünnet olgusu üç yönden ele alınıp incelenebilir.

- 1)- Dini açıdan
- 2)- İnsan sağlığı açısından
- 3)- Sosyo-Kültürel açıdan

Dini açıdan bakıldığında sünnet uygulamasının dindeki yeri ve önemi ele alınacaktır.

Sağlık açısından incelendiğinde sünnetin insan sağlığı bakımından olumlu ve olumsuz yönleri, sünnet operasyonunda cerrahi gelişmeler gibi konulara yer verilebilir.

Üçüncü olarak sünnetin sosyo-kültürel yönünün incelenmesidir ki yaptığımız bu Sosyal Antropolojik araştırma ödevinin konusuda budur.

Sünnet olgusu İslâm dünyasında yaygın bir müessesesi olması dolayısı ile halkımızın hemen tamamının müslüman olduğu ülkemizde de önemli bir uygulama alanına sahiptir. Bunun yanı sıra sünnet sadece operasyo-

nun uygulanmasıyla kalmamakta bir çok işlemleri, usul-
leri, hazırlıkları da beraberinde getirmektedir. Mesela
sünnet düğünü, sünnet kınası, sünnet mevlüdü, sünnet
hamamı yapılması, sünnet için özel kıyafetler hazır-
lanması, çocuğun gezdirilmesi, misafir davet edilmesi
misafir için ikral hazırlıkları yapılması, kirvelik
müessesesi gibi bütün bunlar insanın sünnetle ilgili
olarak ortaya koyduğu maddi ve manevi kültür unsurla-
rıdır ve sünnetin sosyal ve kültürel yönünü göstermek-
tedir. Bundan başka "İslâmiyette sünnet", "Musevilir'de
sünnet", "Türklerde sünnet", "Doğu Anadolu'da sünnet"
diyebilmekteyiz. Bu bize belirli kültürlerin kendile-
rine özgü sünnetlerinden bahsedebileceğimize işaret
etmektedir.

Böylece sünnet Sosyal Antropologların inceleme
konularından biridir.

Sosyal Antropoloji , sosyal davranışları, grup-
lardaki organizasyonu ve kültür Universelleri Üzerin-
de çalışmalar yapan bir disiplindir. (Sos.Ant'dergisi
1971 sayı1, sayfa16)

Bu nedenle sünnetolgusunda başından sonuna kadar
yapılan işlemlerde kimlerin görev aldıklarını, ki-
şilerin nasıl koopere olduklarını da araştırmamızda yer
vereceğiz.

Sonuçta sosyal antropoloji bakımından incelemek
istediğimiz sünnet konusunu sünnetin sosyo-kültürel
yönü olarak belirledik. Bu çalışmayı Şişli ilçesi
Kuştepe mahallesinde oturan Bolu'nun Gerede ilçesi
Dörtdivan nahiyesi doğumlu ailelerde çocukların sün-
netlerini inceleyerek yürüttük.

METOD

Bu saha çalışmamızda İstanbul'un Şişli ilçesi Kustepe mahallesinde oturan ve anne babanın Bolu'nun Gerede ilçesi Dörtdivan nahiyesi doğumlu olduğu 18 aileyi ele almış bulunuyoruz. Bu 18 ailede erkek çocukların sünnetini incelemeyi amaçladık. Erkek çocukları ele almamızın sebebi ise bunların sünnetleri hakkında bilgiyi ebeveynlerden alabilme imkânının olmasıdır. Çocukların kendi sünnetlerini, sünnet sırasında küçük olabileceğini dolayısıyla kısmen unuttuğunu ve bazı olayların fardında olamayacağını (küçüklüğü sebebiyle) düşündüğümüzden bilgiyi ebeveynlerden almayı tercih ettik. Babaların sünnetini ele almamızın sebebi ise babaların sünnetinin eskiye dayanması nedeniyle daha çok unutulacağı ve onların sünnetini aktaracak anne veya babalarının üç baba dışında bulunmamasıdır. Grubumuzdaki üç baba erkek çocuk durumunda-
dır.

İncelediğimiz bu grupta çocukların sünneti hakkındaki bilgiyi annelerden almış bulunmaktayız. Çünkü babaların bir kısmı çalışma sebebiyle başka ülkelerde ve bir baba da hayatta değildir.

Araştırmamızda esas olarak mülakat ve istatistik yöntemlerini uyguladık. Bu sene sünnet yaptıran ve grubumuza giren bir ailede çocuğun sünnetini kısmen gözlemiş bulunuyoruz. Bunun dışındakiler eskiden yapılmış sünnetlerdir. Bu nedenle bazen annelerin olayları hatırlayamaması veya karıştırılması gibi durumlarla karşılaşilmektedir.

Genel olarak bu bilgileri verdikten sonra konuyu araştırma sahasını, çalışma grubunu nasıl tespit ettiğimize değinelim. 1982 Aralık ayında bir saha araştırması konusu seçmek üzere konu düşünmeye başladık. Sünnet konusundaki geleneklerle ve adetlerle ilgili ayrıntılı bir çalışma yapmak istediğimizden ve bölümümüzde sünnetle ilgili Cavidan Efeler'Irtum'un "Malatya'da Kirvelik" adlı tezi dışında bir çalışmaya rastlamadığımızdan bu konuyu ele aldık. Bundan sonra araştırma yapacağımız alanı ve grubu belirleme çalışmaladını yürüttük.

Çalışmamızı Örgütim döneminde diğer derelerle birlikte yürüttüğümüzden çalışma grubumuzun küçük olmasına dikkat ettik. Grubun küçüklüğü sebebiyle de birlikte çalışacağımız kişilerin bazı özelliklerinin ortak olmasına istedik. Bunun için grup üyelerinin doğum yerlerinin şehir ve ilçe itibarıyla aynı olması koşulunu koyduk. Köken itibarıyla aynı memleketli kişilerden incelenmek başka memleketli şehir bazar kişiyi tem manasıyla tanıyanmadan incelemekten daha anlamlı olacaktı. Böylece bu grupta sünnet adetleri, gelenek ve uygulamaları pek farklı olmayacak dolayısıyla sosyo-kültürel yönden incelediğimiz sünnetin gruptaki yapısı ortaya çıkabilecekti.

Bu bahsettiğimiz özellikleri taşıyan gruplara ise genellikle gecekondu bölgelerinde rastlamak mümkündür. Çünkü yapılmış gecekondu araştırmalarında da görüldüğü gibi göç olayında, köyden şehre gelenlerin genellikle bu mahallelerde yerleştikleri zamanla akrabalarının ve memleketlilerinin de gelmelerini sağladıklarını bilmekteyiz. Grup tespiti için kendi oturduğumuz Kuştepe gecekondu mahallesini ele aldık. Sonuç olarak yukarıdaki nedenlerle önce çalışma grubunu sınırlandırıp bu gruba göre çalışma alanını belirledik.

İstanbul ilinin Şişli ilçesine bağlı olan bu mahallede özellikle Kars, Sivas, Kastamonu, Ordu, Trabzon, Gümüşhane gibi illerden gelenler bulunmaktadır. Bunlardan başka Bitlis ve Boluluların iki sokakte oturduklarını biliyorduk. Burada yıllardır oturmasız sebebiyle esindiğimiz gözlemlerden Boluluların sayıca az olduklarını ve başka Kuştepe'nin başka kesimlerinde yaygın olmadıklarını, aksine diğer şehirlerden gelenlerin sayıca daha fazla ve Kuştepe'nin çeşitli sokaklarına dağılmış olduklarını tahmin ediyorduk. Eğer gerçekten böyle ise Boluluların tümüyle örnek seçimi yapmadan çalışabilecektik. Bunun üzerine ön araştırmamızı Boluluları yönelttik ve komşumuz olan Bolulu bir hanımla ve onun vasıtasıyla tanıştığımız başka Bolulu bir hanımla görüştük. Onlarla Kuştepe'

deki tanındıkları Boluluların doğum yerlerinin ilçelere göre listesini çıkardık. Burada kari kocanın aynı ilçe doğumlu olması koğuluna uyduk. Kari koca aynı ilçeden olduğunda daha homojen bir grup elde edecektik. Bu da ilçe farklılıklarını kapatacaktı. Fakat daha Kuştepe'deki Boluluların ne kadar olduğunu (popölasyon) bilmeden hangi ilçeden gelenleri ele alacağımıza karar veremezdik. Bundan sonra Boluluların tespiti için gittiğimiz Kuştepe Muhtarlığından Boluluların bizim tahmin ettiğimiz gibi Kuştepe'nin Dere boyu caddesine bakan kesiminde oturduklarını öğrendik. Diğer kesimlerdeki sokakları çıkardıktan sonra geriye kalan 30'u aşkın sokağın kayıt bildirim kartlarını taradık. Sonuçta kari kocanın aynı ilçe doğumlu olduğu ailelerin altı sokakta toplandığını tespit ettik. Bu aileler B Bolunun Gerede ve Mengen ilçelerindedir. Sayıca Gerede ilçeli olanların daha fazla olması sebebiyle bunları ele aldık. Geredeliler toplam 34 ailedir ve toplam 4 sokakta bulunmaktadır. Bu sokaklarda yaptığımız ön araştırmalardan 20 ailenin çocuğunun sünnet olduğunu diğerlerinin sünnetli çocuğunun olmadığını tespit ettik. Dolayısıyla araştırma grubumuzun sayısı oldukça düşmüştü. Bundan sonra daha mülakat yapmağa başlamadan önce iki ailenin memleketine gitmesiyle grubumuzdaki aile sayısı 18'e düşmüştür.

Böylece Kasım, Aralık, Ocak ayları konu seçimi ve ön araştırma çalışmalarıyla geçti. Bu arada kütüphane çalışmalarını da zaman buldukça yürüttük. Bu çalışmalardan ve gruptaki kadınlarla görüşmelerimizden edindiğimiz bilgilerle mülakat formu çıkarmağa çalıştık ve bir kaç değişmeden sonra mülakat formu son halini aldı. Fakat yine de form tüm ailelere uygulanınca bazı önemsiz hataların mevcut olduğunu gördüğümüzü belirtmek isteriz.

Mülakat safhasından sonra araştırmada elde edilen verilerin dökümünü ve gruplandırılmasına geçtik. Yaptığımız belli başlı gruplamalar sünnetin köyde veya İstanbul'da yapılmasına ve sünnetin yapılma şekillerine

göredir. Bundan sonra elde edilen frekanslardan tablolar hazırlanarak proportion hesaplamaları yapıldı. Grup küçük olduğundan % hesabı yerine proportion tercih edildi.

Rapor kısmında görüleceği gibi araştırma iki kısımından meydana gelmektedir:

I-Aileler Hakkında Genel Bilgi

A- Aile Büyüklüğü ve Aile Bireylerinin Bazı Demografik Özellikleri

B- Evlilik ve Çocuk Durumu

C- Göç

D- Ekonomik Durum

E- Ev Durumu

F- Akrabalık

G- Dini Davranışlar

II- Bu Ailelerde Sünnet

A- Sünnet Hakkında Genel Bilgi

B- Sünnet Öncesi Yapılanlar

C-SSünnet

D- Sünnet Hakkında Düşünceler

(Tablolarda bu esasa göre düzenlenmiştir.)

Araştırmamızda Bolu ve Kustepe hakkında bilgiye de yer verilmiştir.

BOLU VE GEREDİ HAKKINDA KISA BİLGİ

Bolu ili batı Karadeniz bölgesindedir. Kuzey doğusunda Çankırı, güneyinde Ankara, Güney batısında Eskişehir ve Bilecik, batısında Kocaeli illeri vardır.

Yüzölçümü 11051 km² dir. Nüfusu 427273 dır. (1975) Bolu'nun 9 ilçesi vardır. Bunlar merkez ilçe, Akçakoca, Düzce, Gerede, Göynük, Kıbrısçık, Mengen, Mudurnu, Seben ve Yığılca'dır.

Gerede ilçesinin yüzölçümü 11051 km² dir. Nüfusu 63157 dir. (1975) Bolu'nun doğusunda Ankara - İstanbul karayolu üstündedir. Bolunun en yüksek kesimidir ve kışları oldukça soğuk ve uzun geçmektedir.

Dörtdivan ve merkez bucağından başka Yeniçağa adlı bir bucağı daha vardır. Toplam köy sayısı 139 dur. İlçenin kuzey ve güneyinde dağlık alanlar orman bakımından zengindir. Tarla tarımının %95 ini tahıl teşkil eder. Meyvacılık azdır. Sebzeçilik ise hemen hemen yok gibidir.

KUŞTEPE

İstanbul'un Şişli ilçesi, Kuştepe malleşi, grubumuzun yerleşme yeri olması sebebiyle Kuştepe'yi bir miktar tanıtmak istiyoruz.

Kuştepe, Şişli, Mecidiyeköy, Gültepe, Gülbağ, Kâğıthane ve İzzet Paşa çiftliği ile çevrilidir. % 35-40 meyilli bir arazi üzerine kurulmuştur.

Kuştepe ile ilgili yazılı bir kaynak bulamadık. Fakat Osmanlılar zamanında Kuştepe'nin padişahların avlanma sahalarından biri olduğu söylenmektedir. Kuştepe sakinlerinden birisi, İstanbul'un düşmanlar tarafından istilâsından evvel burada bir karargâh, merkezinin kurulduğunu (şimdiki Bulgar hastanesinin karşısında Abide-i Hürriyat' in bulunduğu yerden Mecidiyeköy'e kadar uzanan saha) söylemektedir. Bunun yanı sıra, Kuştepe eski muhtarı (ilk muhtar) şu bilgileri vermiştir. Eskiden Kuştepe'nin Mecidiyeköy tarafında kalan kısmı mecidiyeköy'e, Kâğıthane tarafında

kalankısı Kâğıthane'y^köyüne aikmiş. 1954 de Zincirli kuyu, Aksaray, Elmadağ, Feriköy, özellikle Hürriyet te pe'deki gecekonduları istimsk edilen halka Kuştepe'de 62.5 m² lik arsalar verilmiş. 1955 de evlerine yerleşmişler. Aynı tarihlerde bir kooperatif Bira işçi ev-lemini yaptırır. Kuştepe'nin bahislara ait yerleri de bu tarihlerde hisse tapulu olarak satılmaktadır.

1959 da nüfusu 10.000 i aşmasıyla muhterlik kuru-ler ve mahallenin imar plâna yapılır. Bu tarihlerde belediyenin verdiği arsalara ev yapanlara tapuları ve rilmıştır. Bu evlerin ruheat alma hakları da bulun-maktadır. Şimdi artık Kuştepe'de ev yapmak için hemen hemen hiç bir yer kalmamıştır. Zamanla gecekonduların yıkılıp yeniden yapılması, veya kat çıkılması ile ev-ler geliştirilmeye çalışılmaktadır. Fakat arzinin elverişsiz olması (yokuşlu) , küçük olması sebeple-riyle pek fazla gelişmemektedir.

1980 sayımına göre nüfusu 44.600 dır. Sivas, Kars, Gümüşhane, Ordu, Trabzon, Kastamonu, Bitlis'ten gelen ler çoğunluktadır.

Araştırma yaptığımız sileler , Kuştepe'nin G.4. sok.(geçici 4. sok.) , G.2İ., Tan sokaklarında oter-mektedirler. (bak. Kuştepe haritası)

Grubumuzun göç ve ev durumunu araştırmanın I. kıs-mında ele alındı.

- KISIM I -

AİLELER HAKKINDA GENEL BİLGİ

A

A - AİLE BÜYÜKLÜĞÜ VE AİLE BİREYLERİNİN BAZI DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ

1) - Aile Nüfusu ve Aileyi Taskil Edenler

Araştırmaya grubumuz 18 aileden meydana geliyor. Tablo A-1 görüldüğü gibi kabaca aileler dört kişide oluşuyor. Grubumuz küçük olsa da Türkiye ortalamasında aile başına nüfus 5 iken, bu grupta aileler daha küçüktür. Bunun başlıca nedenlerinden biri, dört ailenin eksik aile olmasıdır. Bunlardan birinin kocası ölmüş, üç kişinin kocası da yabancı ülkeye çalışmaya gitmiştir. Bunun yanısıra 12 aile çekirdek, yalnızca iki aile geniş ailedir. Bu 12 aileden 5 inde çocukları evlenip evden ayrıldıklarından sadece karı kocma kalmıştır. Bütün buhar ortalama aile nüfusunun düşmesine neden olmuştur. Ayrıca çocuk sayısı ileride bahsedileceği gibi çok fazla değildir.

Hane reisi olanlar T-A-1 de görüldüğü gibi daha çok babalardır. Hane reisi olan dört anneden üçü kocasının yabancı ülkede çalışması, biri de kocasının ölümü sebebiyle hane reisi olmuşlardır. Grubumuzda Türkiye'de olduğu gibi patriarkal aile düzeni hakimdir.

Ailede en fazla erkek çocuk bulunur. Bu grupta doğan çocuklarda erkek çocuk daha fazla, kızlarda daha azdır. Ayrıca kız çocukları evlenip evden ayrılmaktadır. Buna karşın dört erkek çocuk annesinin ve babasının yanında durmaktadır. Grupta diğer kişileri böylece gelinler ve tirunlar teşkil etmektedir.

2)- Yaş

A Ailede baba, annesidek ortalama iki buçuk yaş büyüktür. (T-A-3 ve A5) İleride anne ve baba yaş özelliklerine daha ayrıntılı olarak değinilecektir.

Ailede erkek çocuk median yaşı 14.5, kız çocukları 13.25 tir. Evli erkek çocukların bulunması ve 15-19 yaş grubunda erkek çocukların fazla olması yaşı

büyütmektedir.

Gelinin med. yaşı ise 21 dir. Târunlar da dört y
yaşından küçüktür.

3) Doğum Yeri

Önce de belirtildiği gibi anne ve babalar Bolu ili
Gerede ilçesi, Dört Divan nahiyesi köylerindendir. Do-
ğum yerlerini köylere inerek incelediğimizde 10 çift
aynı köyden 7 si farklı köylerdendir. Anne ve babanın
doğum yerleri Dört Divan'ın 14 köyünde doğulmuştur, Anne ve
Babaların köyünde doğanların sayısı da fazla.

Çocukların çoğu İstanbul doğumludur. Gelinlerin
biri ise Bolu-Düzce , diğerleri (2) Gerede-Dörtdivan,
biri de anne ve babası Bolu'lu olduğu halde kendisi
Ankara doğumludur.

4) Medeni Hâl

Annelerden bir kızının eşi ölmüştür. Diğer anne v
ve babaların hepsi evlidir. (T-A-4, A6) Kız çocuklardan
eşi dış ülkede olan bir kız annesinin yanında kalmakta
dır. Erkek çocukların ise dört evlidir.

5) Öğretim Durumu

Babaların annelere göre daha tahsillidir. Fakat,
ikisinde de tahsilli olanların hemen tamamı ilk okul
mezunudur. Yalnız annelerden biri sınıfta mezun
ve babalardan biri orta okuldan ayrılmaıştır.
Çocuklardan anne ve babalarına göre daha tahsillidir.
aynı zamanda tahsil seviyesi daha yüksektir. Bir ger
zekali çocuk dışında bütün kız ve erkek çocukların
tahsili vardır. İlk okuldan sonra tahsil görenlerin
sayısı özellikle kızlarda düşmektedir. bu oran erkek
çocukta 0.38 , kızda 0.20 dir. Kız çocukların ilk okul-
dan sonra okutulmasına fazla önem vermemekteler. Eğer
çocuk okuması okuturlar, okumazsa ev kızı olması, ev
işinde annesine yardım etmesi istenir. Kızlar genellikle
ile ilk okuldan sonra camiye Kur'an okumaya öğrenmeye
gönderilir.

6- İsa

Babaların çoğu serbest meslek sahibidir. (T-A-4) Bu meslekler, sayyar boyacılık, duvar kâğıdı keplama-cılaşa, inşaat kalfalık, inşaat işçiliği, millî piyango satıcılığı gibi.

Babaların 4 ü emeklidir. Babalardan ikisi çalışmaz. Biri İ.E.T.T. de aşçı-emeklisidir. Diğeri, inşaat işçi-liğinden emeklidir. Diğer iki baba ise çalışır. Biri inşaat işçiliğinden başkur emeklisi olmuş halen inşaatlarda çalışır. Öbürü, de kuru temizlemeden işçi emeklisi olup millî piyango satar.

Serbest meslek sahipleri dışında diğer iki baba da işçidir. Biri kuru temizlemede kalfa, diğeri işçidir.

Annelerin çoğu ev kadınıdır, ayrıca gelir getiren bir işi yoktur. İşli olan 6 anneden üçü evde Konfeksiyona kazak örür, biri de hemkazak örür hem de istayene yorgan diker. Bâr kişi de ev işine gider. Diğer bir kişi de kocası felç olduğundan 11 yıl önce fabrikaya temizlikçi olarak girdiğini aynı zamanda kazak ördüğünü belirtmiştir. (T-A-6)

Erkek çocukların 3 ü şahıs yanında çalışır. (T-A-9) Bunlar mobilyacıda cilacı, kuyumcуда işçi veya nalburiyada satış yapar. Bunun yanı sıra sayyar boyacı, sayyar elektrikçi, süzgeç atölyesinde işçi, bakkal, olan, konfeksiyonda çalışan da vardır. Bunlar genellikle serbest meslek sahibidir.

Çocuklar ve babalarda ortak meslek, sadece boya cilasıdır. Çocuklar genellikle farklı işlerde çalışmaktedirler.

Kız çocuklarda yalnızca 1 kız bankada memordur. (T-A-11) iki kız da evde kazak örmektedir. Erkek çocuk ve kız çocuklarda işli olmayanların genellikle öğrencidir.

Geninlerden de 2'si kazak örmektedir.

B- EVLİLİK VE ÇOCUK DURUMU

Evliliklerin kadın ve erkeğe göre kaçınıcı evlilik olduğunu kısaca Tablo B-1 de E, K ile erkeğin ve kadının birinci evliliğini, EK ile erkeğin ikinci kadının birinci evliliğini göstermiş bulunuyoruz.

1- Evlenme Yaşı:

E_1K_1 evliliğinde kadının evlilik mdn yaşı 17.2, erkeğin ise 18.7'dir. Kadında evlilik yaşı 15-20 arasında dağılarken, erkekde 15-25 yaşları arasında dağılmaktadır. Bu çiftlerin yarıya yakınında erkek ve kadının yaşı aynıdır. Yarısında ise erkek k dından bir kaç yaş daha büyüktür. Türkiye genelinde yaş farkının 5 olduğunu hatırlarsak bu küçük grupta bunun daha düşük olduğunu görürüz.

2-Evlenme Yeri

Grubumuzdaki çiftlerin çoğu köyde evlenmiştir ve erkeğin baba evine yerleşmişlerdir. İstanbul'da evlenen sadece üç çift vardır. Bunlardan ikisinde erkek ve kadınların çocukken aileleriyle birlikte İstanbul'a göç etmişlerdir ve yaşları 29'u geçmemektedir. Diğer bir çift ise erkek küçükken İstanbul'a gelip, inşaatlarda çalışmış ve abisiyle gecekonduda yapmışlar. Kendisi evlânince memlekettten İstanbul'a gelin getirmiştir.

3- Akrebalık

Bu evliliklerde 16 çiftten beşinde karı ve koca akrebadır. (Tab.B-3)

Nikâh şeklinde R ve D ile resmî ve dinî nikâh gösterildi. (Tab.B.3). 16 çiftin hepsinin resmî ve dinî nikâhları bulunmaktadır. 8 çiftte resmî ve dinî nikâh aynı günde yapılmıştır. Geri kalan 8 çiftin yaşı 18'i tutmadığı için resmî nikâh daha sonra yapılmıştır. Dinî nikâh halinde mutlaka düğün akşamı yapılmaktadır.

Tüm evliliklerde hepsinin çocuğu olmuştur. İlk evlilikleri olan 14 ailede 51 çocuk doğup bunların 20'si kız, 31'erkek çocuktur. 20 kızın 7si, 31 erkeğin ancak 8 i ölmüştür. (Tab.B-5). Ölen çocuğu olan ailelerde aile başına 2.5 çocuk düşmektedir. Bunun yüksekliğinin sebebi bir ailede toplam 7 çocuğun ölmesidir.

C- GÖÇ

Bu bölümde anne ve babanın İstanbul'a gelmeden önce başka bir şehre gidip gitmediklerini, gittilirse ne zaman, niçin gittikleri ve ne kadar süre kaldıklarını, İstanbul'a ne zaman ne sebeple geldiklerini karşılaştırmalı olarak inceleyeceğiz.

İstanbul'a gelmeden önce babaların yarısından fazlası başka bir şehre gitmiştir. Bunların çoğu (6 kişi) ise bir şehre ve hepsi de Ankara'ya gitmiştir. İki yeri gidenler üç kişidir ve ilk gittikleri yer Ankara, ikinci gittikleri yer ise İzmir, Amasya ve Zonguldak gibi göç alma oranı yüksek olan illerimizdir. Bir kişi de bir çok yere gitmiştir. Evlenmeden önce gittiğinden eşi kocasının gittiği yerleri bilmiyor fakat, Ankara'dan Kilis'e kadar gittiğini belirtmektedir. Kısaca hepsi ilk önce Bolu'ya çok yakın ve maksimum derecede göç alan ve sanayi şehirlerimizden biri olan Ankara'ya göç etmişlerdir.

Babalar genellikle evlenmeden önce, ilk okuldan sonra göç etmiş, bu yüzden konuşulan anneler en kesin olarak babanın orada kalış süresi öğrenilememiştir. Fakat, çoğu mevsimlik göçyapmış, boyacı ve inşaat işçisi olarak çalışmıştır.

İstanbul'a gelmeden önce başka şehre giden bu kişilerin tümü eşlerini en son geldikleri şehir olan İstanbul'a getirmişlerdir. Evli olup da başka şehre gidenler dahi eşlerini oraya götürmemişlerdir. Bunun sebebi olarak oralara daha çok mevsimlik göç yapmaları, kalıcı iş bulamamaları, İstanbul'da iş olanaklarının daha çok olması gösterilebilir. Meselâ bir kişi aşçı çıracı olarak çalıştıktan sonra İstanbul'da İETT ye aşçı çıracı olarak girmiş, bir kişi çeşitli şehirlerde çeşitli işler yapmış sonra İstanbul'da kuru temizlemeciye işçi olarak girmiştir. Bu örnekler çoğaltılabilir.

Annelerde sadece bir kişi başka şehre (Ankara) gitmiştir. Babası annesinin ölümü üzerine Ankara'ya yerleşmiş, çocuk da 10 yaşındayken babasının yanına

gitmiştir. Yedi yıl sonra gelin olarak köyüne tekrar dönmüştür.

Köyde evlenip de İstanbul'a gelen ailelerin hapsedinde erkek kadından daha evvela gelmiştir. Diğerlerinde bir kadın gelin olarak İstanbul' gelmiş, iki ailede de eşleri çocukken kendi aileleriyle göç etmişlerdir.

Babalar İstanbul'a 1945-1970 yılları arasında gelmişlerdir. Yani kalış süreleri 13-30 yılları arasındadır. Fakat evlenmeden önce İstanbul'a gelenlerin bazılarının geliş tarihleri bilinmemektedir. (Tab.C-3) Bilinenleri hesaba katarsak erkekler mdn olarak 23 yıl önce gelmişlerdir. Buna karşın kadınlar mdn: 18.5 yıl önce gelmiştir.

Babaların hemen tamamının İstanbul'a göç ediş sebebi ekonomiktir, çalışmak için gelirler. Kadınların geliş sebepleri babaya göre farklı ve çeşitlidir. Çoğu kocaları burada çalıştığından İstanbul'a yerleşmek istemiştir. İstanbul'da bir eve bağlı olma imkânının ortaya çıkması göçü teşvik etmiştir. Evlendikten mdn. 9 yıl sonra gelmişlerdir.

D- EKONOMİK DURUM

Bu bölümde çalışma durumu ve ailenin sahip olduğu mallar incelendi.

Şu anda babaların ikisi emeklidir ve başka bir işti çalışmamaktadır. Bur baba ölmüştür. Geriye kalan 15 baba çalışmaktadır. Ailenin geçimi babanın üzerindedir. Annelerde de çalışanlar bulunmaktadır. Bunlar genellikle aile ekonomisine katkıda bulunmak amacıyla çalışmaktadırlar. Erkek ve kız çocuklardan da çalışanlar bulunmaktadır. Erkek çocuklar okumadığı takdirde mutlaka işe verilmektedir.

Aşağıki tabloda görüldüğü gibi kimsenin çalışmadığı bir aile vardır. Bu ailede baba emeklidir, kısa bir süre önceyi kadar karısıyla bir konakta çalışırken (eğcilik ve temizlik işi-emeklilikten sonra) yakın zamanda ayrılmışlardır.

<u>Ailede Çalışan Sayısı</u>	<u>Aile Sayısı</u>
kimse çalışmaz :	1
1 kişi :	8
2 kişi :	5
3 kişi :	1
4 kişi :	1
5 kişi :	2
Toplam :	18

Ailelerin dokuzunda birden fazla kişi çalışmaktadır. Sekizinde bir kişi çalışır. Bunların yedisinde baba, biri kız çocuktur. Çalışmanın yanında emeklilik ve kira gelirleri ailelerin rahatça geçimini sağlamaktadır.

Şimdi de evlendikten sonra babanın yaptığı işlere değinelim. (Tab.D-1). Babalar genellikle tek bir çeşit iş yapmıştır. Çoğu inşaatçı, evya sayyar boyacıdır. İki çeşit iş yapanların çoğu ilk işinden emekli olan ve ikinci bir işte çalışmaya başlayanlardır. Şimdi hayatta olmayan baba dört çeşit iş yapmıştır. İşleri sırasıyla köy işi, İETT'de bilâatçi ve kâtiplik, buradan emekli olduktan sonra bir nalburiye dükkânında satış işidir.

Annelerde evlendikten sonra çalışanlar 18 kişiden 7 kişidir. (Tab.D-2). Bu sayı oldukça yüksek sayılabilir. Bir kadın fabrikada temizciler yapmaktadır. Ayrıca evde de kazak örmektedir. İki kadın ev işine gitmektedir. Üç kadın evde kazak örmekte, bir kadın da hem kazak örmekte hem de dışarıya yorgan dâkmektedir. Kazaklar Kuştepe'deki bir manifatüracıya örmektedir. Bu manifatüracı bir konfeksiyon için aracılık etmektedir. Grubumuzda görüldüğü gibi bir işte çalışır dediğimiz kadınların işi genellikle ev dışına taşmamakta ev ekonomisine katkı amacı güdülmektedir. (Tab.D-3)

Bu bölümde ailelerin tarla, arsa, ev göbi mülkiyetlerinin olup olmadığını ve bunlardan gelir elde edip etmediklerini de inceledik. (Tab.D-4). Bir aile dışında hepsinin birşeyi vardır. Mali durumları

çoğunun (10 kişi) İstanbul'da evi vardır, bunların 7 sinin evi kira getirir. 7 ailenin de İstanbul'da arsası bulunmaktadır. Çoğunun köyde evi veya tarlası veya her ikisi bulunmaktadır. Fakat, bir kişi dışında köyde tarlası ve evi olanların hiç birisinin malı ayrılmamıştır, toprakları yakın akrabaları ekmekte evde halen babaları veya erkek kardeşleri oturmaktadır. Çoğunun köydeki mallarından bir geliri yoktur.

E- EV DURUMU

Bu bölümde de grubu iyice tanıyabilmek için ailelerin Kuştepe'ye gelmeden önce nerede, ne kadar süre oturduklarına, Kuştepe'de oturma süresini, ev sahibi olma durumunu (ev sahibi, kiracı, kirasız kiracı) inceleyeceğiz.

Kuştepe'ye gelmeden önce başka semtte oturan 7 aile vardır. (Tab. E-1). Bunların 6 sı sadece bir semt değiştirirken, bir aile dört semt değiştirmiştir. Bu aile sırasıyla Şişhane, Taksim, Tünel ve Fatih'de toplam 7 yıl kiracı olarak oturmuş ve sonra Kuştepe'ye gelmiştir. Kuştepe'de 7 yıl kiracı olarak oturduktan sonra ev yapmışlardır.

Tek bir semtideğiştirenlerin çoğu (4) Feriköy'de oturmuştur. Dört aile de birbiriyle akrabadır. Biri Feriköy'de otururken Kuştepe'de ev yapmış, bir diğeri Feriköy'de 23 yıllık ev sahibi iken gelin alınca evleri dar olduğundan Kuştepe'ye kiraya gelmişlerdir. Kendi evlerini de kiraya verirler. Bir kişi de Feriköy'de abisinin evinde 7 yıl kiracı olarak oturduktan sonra, Kuştepe'ye taşınmıştır. Diğer iki aileden biri Gültepe'ye diğeri Aksaray'da kiracı oturduktan sonra Kuştepe'de ev yaptırarak buraya taşınmışlardır.

Kuştepe'de oturma süresi 11 ay ile 29 yıl arasında değişmektedir. Mdn. 14.5 yıldır. (Tab.F2). Tablo E-1 ve E-2 karşılaştırıldığında Kuştepe'de oturma süresinin diğer semtlerde oturma süresinden fazla olduğu görülür. Zaten ailelerin çoğu doğrudan Kuştepe'ye gelmiştir. Sonuçta grubumuzu teşkil eden aile-

lerde uzun süre sürer. Kuştepe'de oturduklarını ve aynı memleketli olmaları sebebiyle birbirlerini yakından tanıdıklarını söyleyebiliriz.

Ailelerin şimdi ikâmet ettikleri evde oturma süresine bakarsak, bu süre 4 ay ile 28 yıl arasında değişmektedir. (T-E-2)

Kuştepe'de mdn. oturma süresi 14.5 yıl iten bu evde oturma süresi mdn. 11.5 yıldır. İncelediğimiz sokaklarda da ev değiştirme olayları olmaktadır.

Ev kaç katlı, kaç daireli gibi sorulara hem ev sahibi olanlara hem kâracı olanlara yöneltilerek bu grubun bulunduğu sokaklarda ve dolayısıyla Kuştepe'de genel olarak evlerin kat ve daire durumu hakkında fikir edinilmek istendi. Görüştüğümüz kişilerin bir kaç ayı evin değişik katlarında oturduklarından 12 bilgiler bir kere işlendi. Grubumuzu teşkil eden 18 aile toplam 12 apartmanda oturmaktadır. (T-E-3) Bu apartmanlar 2 ile 5 katlıdır ve 2 ile 3 katlılar çoğunlukta dır. Gözlemlerimize göre artık Kuştepe'de tek katlı yapılar pek yoktur. Bu geçekondulabölgesinde iki katlı ten fazlası yasak olduğu halde evler iki katı geçmektedir. 12 evin hepsi hisse tapuludur.

Ortlama olarak her apartmanda dört daire bölünmektedir. (Tab.E-3). Evlerin dörtte üçünde kiracı mevcuttur. Evler tek katlı olmadığı halde dörtte bir oranında kiracı olmamasının sebebi diğer katlarda oğullarının kirasız kiracı olarak oturmasıdır.

Tablo E.5 de ev sahiplerinin daha fazla olduğunu bunun yanısıra kirasız kirecilerin de 18 ailelik bir grup içinde oldukça fazla olduğunu görmekteyiz. İncelediğimiz bu grupta ve bu sokaklardaki diğer Bolulularda kirasız kiracı olarak oturan bir çok kişi vardır. Evlenen çocuklar evin diğer katlarını yerleşmektedirler. Grubumuzda olan 9 ev sahibinin toplam 11 kirasız kirecisi olması bu tutumu daha açık bir şekilde göstermektedir. Grubumuzdaki evi olan iki ailenin de gelinleri ileride ayrılırsa bu sayı daha da artacaktır.

Bölgede evlerin yapımında kocada kadın da çalışmaktadır. Grupta 6 ve 10 daireli apartmanı olan iki ev sahibi de kalfadır. Kendi evlerinin ve bir kaç komşu evinin yapımında hem işçilik hem kalfalık yapmışlardır. 6 ev gecekonduyken yakılıp yeniden yapılarak, kat çıkarak veya hâk genişletilip hem kat çıkarak değişikliğe uğramış ve ev durumu dahada geliştirilmiştir.

F- AKRABALIK

Bu kısımda çalışma grubumuzda birbiriyle akraba olanları ve sokakta akrabası bulunanları tesbit etmek istedik. Boluluların çok olduğu bu sokaklarda akrabalığın yaygın ve aralarındaki ilişkilerin sıkı olduğunu gözleyip, bunu sayısal olarak yansıtmak istiyoruz.

Tablo F-1 de görüldüğü gibi 18 aileden 11'inin grup içinde akrabası vardır. Bunlardan 6 aile birbiriyle, diğerleri ikiserli olarak akrabadır. Bu sokaklarda oturup da grubumuza girmeyenlerin akrabalığını da hesaba katarsak bu sayı 15'e çıkmaktadır.

Akrabalar arasında borç para verme, evini kiraya verme, ev işlerinde birbirine yardım etme, gerektiğinde çocuğuna bakma gibi yardımlaşmalar görülmektedir. Menelâ durumu iyi olan bir kalfa iki kardeşine, çocuklarına, tayzesine ve yeğenlerine yardım etmektedir. Bu ailelerden görüştüğüm 2 kişilerin hepsi onu yardım eden bir kişi olarak göstermiştir.

G- DİNİ DAVRANIŞLAR

Grubu bazı dinî davranışları bakımından incelediğimiz de tüm ailelerde namaz kılan en az bir kişinin bulunduğunu görüyoruz. (Tab.6-1). Annelerin tamamı namaz kılmaktadır. Ailelerin k baca üçte birinde iki kişi namaz kılmaktadır. Ailelerin tümünde oruç tutan vardır. Oruç namaza göre daha çok uyulan bir dinî davranıştır.

Annelerin tümünün namaz kılip, oruç tutmasına

kargın, babaların bazıları bunları yerine getirmektedir. Sadece bir erkek çocuk ve dört kız namaz kılmaktadır. Oruç bakımından aralarında bir fark yoktur. Gelinlerin hemen tamamı namaz kılip, oruç tutmaktadır. Sonuç olarak kadınların dinî bağlılığının daha sağlam olduğu ortaya çıkmaktadır. Dinî görevleri yerine getirmekte anne ve babalarda yaşı ve genç farkı yoktur. Genç babalarda namaz kılmayan olduğu gibi yaşı babalarda da namaz kılmayan vardır. Kadınlarda yaşı genç İslâmın bu şartlarını yerine getirmekte, kız çocukların da çoğu ilk okuldan sonraki çağlarda oruca bir kısmı da namazı başlatmaktadır.

Ailelerin üçte ikisinde çocuklarını Kur'an dersine almaya gönderen vardır. (Tab.5-1). Bu ailelerin hepsi İstanbul'a göç ettikten sonra çocuklarını Kur'an öğrenmeğe yollamışlardır. Köyde bu işin güç olduğu belirtilmektedir. Çocuklar camiye veya Kur'an öğretene bir kişinin evine giderler. Yalnız bur çocuk Kur'an kursunu bitirmiştir. Bidi de imam hatip lisesinde okumaktadır. Ön araştırmamız sırasında 12-16 yaşlarında olan ve okula devam atmeyen kızların camiye dere almağa gittiklerini gözlemledik. Özellikle kız çocuklarında dinî eğitime verilen önemin arttığını sanıyoruz.

KISIM II

BU AİLELERDE SÜNNET

A- SÜNNET HAKKINDA GENEL BİLGİ

1- Yaş

Sünnet olma yaşı 2 ilâ 12 yaşları arasında değişmektedir. 2 den 12 ye kadar her yaşta sünnet olan çocuk olmakla birlikte, 7 yaşı biraz daha tercih edildiği görülmektedir. (Tab.A-3)

Bu yaşlarda sünnet olmalarının nedenlerine geçmedin önce 18 ailenin 33 çocuğunda toplam 21 sünnet olayının septandığını belirtmek istiyoruz. Yani bazı çocuklar tek, bazıları kardeşleriyle birlikte sünnet olmuştur.

	<u>Sünnet sayısı</u>	<u>Toplam sünnet olan çocuk</u>
Tek çocuk sünneti :	11	11
İki kardeş birarada :	8	16
Üç kardeş birarada :	2	8
TOPLAM :	21	33

Bir arada sünnet olan kardeşlerin sünneti aynı olduğundan bundan sonra sünnette incelenecek bir çok konu sünnet olayına göre ele alınacaktır.

Tab.A-4'de görüldüğü gibi ailelerin bir kısmı maddî imkânları elvermediğinden, masraf olmasın diye çocuğunu başkasının çocuklarının yanında sünnet ettirmiştir. Yine aynı sebeple başka bir ailede de iki çocuk yoldan geçen bir sünnetçiye sünnet ettirilmiştir. Dedesinin hacı aşının yapılmasını bekleyen de mevcuttur. Hacı aşı, hacden gelenlerin hacılığının kabulü için dost ve akrabalarına mevlût okutulması ve yemek verilmesidir.

Başkasının yanında yaptırma genellikle maddî durumla ilgili olup, köyde görülür. Bu sünnetlerde ço-

çocuk için yaş belirlenmesi pek görülmemektedir. Aile-

Ailelerin bazıları çocuğun sünnet zamanını 'kismet' olarak belirtir. Bazıları maddî durumları iyi olduğunda sünnet yaptırmışlardır. Sünnet olayı oğullarının bir mürüvveti olarak görülmekte, mevlüt okutmak, salon tutmak, misafir davet etmek istenmekte, dolayısıyla maddî durumlarının iyi olduğu zamanda sünnet yaptırmayı tercih etmektedirler. Bazılarında yaşı dede ve nine belirlenmiş, kimisi küçük erkek çocuğun da büyümesini beklemiştir. "Çocuğun tek yaşta olmasına dikkat edildi", "Kendini bilsin istedik", "Dedesi o zaman istedi", "Akranları sünnet olunca heveslendik" gibi cevaplar çocuğun belirli bir yaşta sünnet edilmesine karar verildiğini göstermektedir.

Tek yaşta sünnete dikkat edilen çocuğun annesi bunu Feriköy'de otururken komşularından duyduğunu belirtmektedir. Başka anneler de sünnetin tek yaşlarda yapılmasına dikkat edilme gerektiğini duyduklarını fakat, kendilerinde böyle bir adet olmadığını söylüyorlar.

Köydeki sünnetlerde çocuğun sünnet olmasına daha çok dede karar vermektedir. (Tab.A-5). Baba genellikle o sırada başka bir şehirde çalışmaktadır. Karar vermede dedeyi nine ve anne takip etmektedir. Karar verenler arasında bir de çocuk vardır. Bu çocuk annesine haber vermeden komşusunun çocuğu sünnet olurken heveslenip sünnet olur. Zaten köylerde çocuğunu sünnet yaptıran kişi, çevreden getirilen çocukları da sevap olur diye sünnet ettirmektedir.

Estanbul'daki sünnetlerde ise daha çok anne ve baba karar verir. Dedenin karar verdiği sadece tek bir vaka vardır. Burada dede ile torun ailesinin ikisi de çalışma grubumuza dahildir. Bu yıl 8 yaşında sünnet olan bu torunda dede illâ bu yıl yapılmasında ısrar etmiştir.

Çocukların hepsi yaz ve sonbahar aylarında, çoğunda Eylül ayında sünnet olmuştur. (Tab.A-6). Sıcakta yaranın çabuk kapanıp, kuruyacağına inanılır. Köylerde kesilen kısım ocağın üstündeki raşa konarak, parçanın çabuk kuruması böylece yaranın da çabuk iyileş-

mesi umulur.

Aileler sünneti okullar kapandıktan sonra veya okullar açılmadan yaptırmayı, köyde ise ürün toplandı-
ğı ve gelir elde ettikleri hasat mevsiminde (güz)
yaptırmayı tercih ederler. Hangi ayda yapıldığını ha-
tırlamayanlarda çocukların tümü köyde başkasının ya-
nında olmuş veya yoldan geçen sünnetçiye yaptırılmış-
tır. Ayrıca bunların çocukları daha büyük olduğundan
sünnet tarihleri de eskidir. Mevlütü sünnet yaptı-
radıklarından sünnet için fazla meşgul olmamışlar,
sünnet önemli bir olay olarak seyratmemiş, ve unutulma-
sı da daha kolay olmuştur.

2- Sünnet Yeri

Tablo A-7'ye göre çocukların çoğu köyde sünnet
olmuştur. Köyde sünnet olanlar 1955-1981 yılları ara-
sında dağılırken, İstanbul'dakiler 1955-1983 arasında
dağılmış ve bazı yıllarda toplanmıştır. Sadece 1982-
1983 yıllarında İstanbul'da beş çocuk sünnet olmuş -
tur.

Ailenin oturduğu yere göre sünnetin yapıldığı yer
şöyledir:

- 1- İstanbul'da otururken İstanbul'da yaptıranlar
(9 aile)
- 2- Köyde oturup köyde yaptıranlar (7 aile)
- 3- İstanbul'da otururken köyde yaptıranlar (5 a-
ile)

İstanbul'da otururken sünnet için köyün tercih e-
dilmesi daha çok sünnet yaptıran bir başkasının yanın-
da sünnetyaptırıp, masrafı azaltmak isteğinden ileri
gelmektedir. (Tab.A-9). Bu grupta sadece bir kişi ço-
cuğunu kendi yaptırmıştır. Bunda çocuğun dedesinin
sünnetin köyde olmasını isteği rol oynamıştır.

Çocukların çoğu, köyde sünnet olanların tamamı
kardeşiyle veya başkasıyla birlikte sünnet olmuştur.
Köyde bazı zengin kişiler diğerköylü çocuklarını da
sünnet ettirmektedir. Grubumuzda 7-8, 11 hatta 18 ki-
şilik çocuk grupları içinde birlikte sünnet olan ço-

çocuklar vardır. Salona yatak serilerek çocuklar yatırılmaktadır.

İstanbul'daki sünnetlerde ise komşusunun veya akrabasının yanında sünnet yaptırana rastlanmadı. Tersine iki aile akrabalarının çocuğunu da sünnet ettirmiştir. Hatta birinde babalarının amcasının torunu köyden getirilip, bu çocuklarla sünnet ettirilmiştir.

3- Sünnet Şekilleri

Bu konuyu gruptaki sünnet olaylarını daha iyi anlayabilmek için ayrıntılı olarak ele almayı uygun bulduk? Çünkü bundan sonra ele alınacak konuların çoğu gruptaki sünnet tiplerine göre incelenecektir.

1- Mevlütlü Sünnet : Bu tipe 9 sünnet vak'asında rastlandı. Hem İstanbul'da yapılmaktadır. Böyle sünnetlerde mihafir davet edilir, Kur'an ve mevlüt okutulur. 9 vak'adan 7 sinde sünnet kınası yapılmıştır. Sünnet kınası, sünnet akşamı kadınlar arasında yapılan bir eğlentedir. Bazen de sünnetten bir gün önce de yapılmaktadır. Kız evlenirken yapılan kına gecesine benzemektedir.

Görüşüğümüz anneler sünnet kınası sünnet sahibi yaptırır, onun çocuğunun yanında sünnet olan diğer çocukların aileleri ayrıca böyle bir kına yaptırılmaz. demektedirler.

2- Başkasının yanında mevlütlü sünnet 2 Böyle sünnet yaptırma olayı 5 sünnette görülmektedir ve hepsi de köydedir. Burada aileler başka bir aile çocuğunu mevlüt okutarak sünnet yaptırırken kendi çocuklarını da onun yanına götürüp sünnet yaptırmışlardır. Sünnetçi ücretini de sünnet sahibi ödemektedir. Bu kişilerin hemen hepsi marifet imkânsızlıktan dolayı ve sünnetçinin gelmesini fırsat bilerek böyle yaptırmışlardır. Ayrıca çoğunda baba da bu sırada başka şehirde çalıştığından çocuklarını sünnet yaptırma görevi böylece kalmış olmaktadır.

3- Mevlütlü ve düğünlü sünnet üç ailede görülmektedir. Bu aileler salonda ö veya evde düğün yapıp ayrıca evlerinde mevlüt okutmuşlardır. Bu tip sünnet İstanbul'da yapılmaktadır. Köyde düğünlü yaptıran yoktur.

Düğün yerihe sğlenti olarak sünnet kanesinin yapıldığı ve sünnet kanesinin sevap, düğünün ise iyi olmadığı belirtilmektedir.

4- Hacı ağı ile sünnet : Bu tür sünnet yaptıran sadece itti aileye rastlandı. İkisi de köyde yapılmıştır. Hacı ağı daha önce bahsedildiği gibi hacdan gelenlerin bir müddet sonra maddi durumları iyi olduğunda yapılır. Hacı ağında yemek veya pilav verilir, mevlüt ve Kur'an okutulur. Görüştüğümüz kişiler hacı ağına hacılığın kabulü için yapıldığını ve çok eskiden beri olduğu söylüyorlar. Bir anne de "ağdöküde adını değiştir derler ya onun misali yapılıyor besbelli" demektedir. fazla masraflı olduğu için iki üç hacının ortaklaşa yemek verdiklerini fakat son zamanlarda bu adetin neredeyse tamamen kalktığını belirtiyorlar. Bir konugulan hacı ağı yapma malarını söylediklerini belirtmektedir.

Hacı ağı ile sünnet yaptıran ailelerden birinde annenin dayısı (aynı zamanda görümcenin kaynatası) ortaklaşa olarak ark dağının evinde hacı ağı yapmışlardır. Bu arada arkadağının torunları da sünnet edilmiş. Bu anne de akdabası olduğundan ve maddi durumları iyi olmadığından çocuklarını bu hacı ağında diğer çocuklarla sünnet ettirmiş ve hiç bir masraf yapmamıştır. Diğer aile de ise dede (annenin kaynatası) "çocuğu hacı ağında sünnet yaptıreceğim" demiş ve onlar da yine maddi durumları iyi olmadığından ve şenlikli olsun diye dedenin hacı ağını yapmasını beklerler. Dede erkek kard Beğiyle ortaklaşa onun evinde hacı ağı yapar, mevlüt okutur. Bu arada dedenin kardeşinin torunu ile köydeki kendi torunu ve İstanbul'daki torunu birlikte sünnet ettirilir. Sünnetçi ücretini dede öder, aile önemli bir masraf yapmaz.

Hacı dağında düğünle veya nişanla birlikte kesinlikle sünnet yaptırılmamaktadır. Buna karşılık sünnetle hacı ağı arasında dinî bir bağlantı bulmaktadırlar.

5- Yoldan geçen sünnetçiye yaptırma : Böyle sünnet yaptıran tek bir aile vardır. Bu ailenin iki oğlu da ayrı zamanlarda böyle sünnet ettirilmiştir. Yani iki sünnet olayında gözükmektedir. İki çocuğu da dedeleri Köyden geçen gezici (diplomasız) sünnetçiyi durdurup

çocukları evluda veya bir kenarda (sokakta) yaptırır. Bu arada komşulardan da çocuğunu getirip yaptıran olur. Köydeki sünnetlerde çocuklar zaten ayakta sünnet edilmektedir. Bu örnekte annelerinin sünnetten haberi olmamıştır. Birinde dağda oduna gitmiş, birinde de yine süy içinde bulunur. Babaları da bu sırada Ankara'da bulunmaktadır. Anne, "bizim oralarda işten, güçten, yoksulluktan çocu kimsa böyle yaptırır" demektedir. Bu köyden grubumuzda sadece bir aile vardır.

Bu açıklamalardan sonra sünnet geciklerine göre sünnetçi ücretini ve diğer masrafları kimin karşıladığına bakarsak (T-A-II) mevlütü ve düğünü sünnetlerin çoğun da masrafları baba veya baba ve dedenin birlikte karşıladığını görüyoruz. Diğerlerinde de az evvel bahsedildiği gibi hacı aşını yaptıran, sünnet mevlüdünü okutan ve dede harcama yapar.

Başkasının yanında ve hacı aşında yaptıranlar komşu, akraba ve tanıdıklarının yanında yaptırırlar. (T-A-12) Sünnet operasyonunun yapıldığı yer sünnet yaptıranın evi dir. Bu kişilerin başının evi aynı köydedir. Üçünün ki aydı köydedir. Başka köye gidip de başkasının yanında sünnet yaptıranlardan ikisi çocukları evlerine geriye öküz arabasıyla getirir. Çocukları arabaya seğilip yatağa yatırılıp yolda giderken sarsılmamaları için arabaya bağlar. Biri ise hacı aş yaptıran dayının evinde çocuklar iyileşene kadar sekiz gün kalır. Bu sünnetler 19 1960, 66, 69 yıllarında, eskiden olmuştur.

B- SÜNNET ÖNCESİ YAPILANLAR

Çocukların sünnetleri hakkında genel bilgiyi aktardıktan sonra sünnet öncesi safhasına geçip bu safhada neler yapıldığını inceleyelim.

1- Davet

Kimlerin sünnet için misafir davet ettiğini araştırdığımızda mevlütü ve düğünü yaptıranların hepsinin misafir davet ettiğini, hacı aş ile yaptıranlardan da

birisinin misafir çağırıldığını tesbit ettik. Başkasının yanında mevlütü yaptıranlar kimsesi çağırılmakta, asıl sünnet sahibi kendi akrabalarını, tanıdıklarını davet etmektedir. (Tablo:B.1)

Davetiye kartı bastıran azdır. İstanbuldaki sünnetlerde kullanılmaktadır. Köyde sünnet yaptıranlardan sadece bir kişi davetiye bastırmıştır. (Tablo:B2)

İstanbuldaki sünnetlerde misafirler daha çok çesitlilik göstermektedir, köylerde davet edilenler ise köylerden veya civardaki köylerden olmaktadır. (Tablo:B3)

Çağrılan şahsa göre davet bir kaç şekilde yapılmaktadır. Köyde Cuma yeri denen pazar yerinde (dört-divan) cuma günü pazar kurulduğunda gördüklerine söylerler. Çağrı işini baba, dede ve evdeki diğer erkekler yapar. Cuma yerinde söylenenler kendi köylerinde caminin minaresinden hoca ve korucu vasıtasıyla köylüye duyurulmasını sağlarlar. Sünnetin yapıldığı köyde komşular zaten haberdar olduğundan söylemeye gerek kalmaz. Yalnız bir kişinin kızı kendi köylerinde kart dağıtmıştır.

İstanbulda yaptıranlarda misafir davet etme çesitli şekillerde olur. Bir hafta evvelinden anne veya abla sünnet elbisesi giymiş çocuğu kendi sokaklarında ve civardaki sokaklarda el öpmeye götürür, kart verir, lar veya ağızdan söylerler. Yakın mamlakatlı ve akrabaların evlerine girip biraz otururlar. Davet edilenlerin kimi çocuğa hediye verir. Uzak komşuların kapılarından döner. Köyde ise çocuğu komşulara el öpmeye götürerek davet etme adeti yoktur.

İstanbulda başka semtlerdeki akrabalar daha çok ailece ziyaret edilerek, ağızdan söylenir veya davetiye verilir. İstanbul dışında başka şehirdeki akrabalarını davet edenler azdır. Bu kişileri davet postayla kart veya mektup gönderme şeklinde olur. Köydeki akrabalar daha çok mektup yazarak davet edilmektedir.

Ailelerin akrabalık ve komşuluk ilişkileri sıkıdır ve böyle zamanlarda en çok arananlar onlardır.

2- Sünnet kıyafeti

Sünnet kıyafeti hazırlayanlar Üçte iki oranındadır. Mevlütü ve mevlütü 4 düğünü sünnet yaptıranların hepsi çocuklara özel bir kıyafet giydirmektedir. (Tablo:B.4) Başkasının yanında yaptıranlar ve hacı eşyle yaptıranlardan birer kişi çocuğa sünnet takımı alıp köye götürmüştür. Dedeside çocuğa hacdan mağallahı hacı tekkesi getirir.

Sünnet kıyafeti çoğunlukla satın alınır. (Tablo: B.5) İstanbulda sünnet yaptıranların hepsi çocuklarına sünnet elbisesi alır (9 ailede 14 çocuk). Köyde ise 12 sünnetin sadece 5 inde (toplam 10 çocuk) kıyafet hazırlanmıştır. Satın alınan sünnet kıyafetleri genellikle beyaz veya lacivert renkte takımlardır. Genellikle subay kıyafetleridir.

Bir sünnet elbisesi diken veya diktirenler çok azdır ve sünneti eskiden köyde yaptıranlardır. Yine bu hâllerde de kıyafetin bazı unsurları, çepke gömlek gibi satın alınmış, diktirilmiştir.

3- Çocuğun gezdirilmesi

Bu kısımda çocuğun sünnetten önce camilere veya başka bir yere götürülüp götürülmediğini araştırdık. Davat için yapılan ev gezdirmelerini ele aldığımız için burada bahsedilmeyecektir.

İstanbul'da sünnet olan çocukların hepsi Eyüp Sultan'a götürülür. Burada büyükler namaz kılar, dua ederler. Bilindiği gibi İstanbulda sünnet çocuklarının Eyüp Sultan'a götürülmesi bir adet halindedir, ve grubumuzda çocuğunu İstanbulda sünnet yaptıran ailelerde bu adeti benimsemiştir.

Genellikle çocuğu anne götürmektedir. Anne komşusu yada bir kadın akrabası ile (genellikle eltişi) veşa alyaca giren yen. Ziyaret sünnetten bir iki gün evvel cuma günü yapılırlar. Cuma günü türbeler ziyarete açıktır ve cuma günü ziyaretin daha sevap olduğuna inanılmaktadır. Bir aile camide hocaya Kuran okutmuştur. (Tablo:B.7) ' da Eyüp Sultana ziyarete 9 aileden ancak 4 babanın gittiğini göstermekte, çocuğu gezdirme işinin anneye düştüğünü vurgulamaktadır. İstan-

bulda oturup sünneti köyde yaptıran 5 ailenin hiç birinde Eyüp Sultan ziyaret edilmemiştir.

İstanbuldaki sünnetlerde Eyüp Sultan haricinde bir gezdirme yapılmamaktadır. Yalnız arabesi olan bir babanın komşularının çocuklarını Beşiktaş'a gezmeğe götürmüştür.

Köyde çocuk gezdirilmesi eskiden at ile bugün taksi ile köy içinde ve çevresinde bir tur atılması şeklinde olmaktadır. Köydeki toplam 12 sünnette 5 gezdirme vakası vardır. (tablo:B.6) 1961 tarihli iki sünnette at ile , diğerlerinde taksi ile gezdirme yapılmıştır. At süslenmemiş ve çocuk yetişkin biriyle ata binmiştir. Gezdirme sünnet günü sabahı çocuklar elbiselerini giydikten sonra yapılır. Çocukların sevinmesi arzulanır daha sonra sünnet edilirler.

4- Sünnet yatağı ve oda süslemesi

Grubumuzda 7 aile sünnet yatağı için özel bir hazırlık yapmış ve ailelerin yarısından fazlası yatağı ve odayı süslemiştir. (Tablo:B.8) Mavlütlü sünnet yaptıranların yarısı, mevlütlü+düğünlü sünnet yaptıranları hepsi sünnet için özel bir yatak hazırlamıştır. Başka sınıfın yanında yaptıranlar orada yer yatağına eve gelince de normal yatağa yatarlar.

Yatak için yapılan başlıca hazırlık yeni bir yorgan dikmek olmaktadır. (Tablo:B.9) Yapılan hazırlıklarla genellikle anne ve abla uğraşmaktadır.

Oda daha çok renkli kağıt, balon, fenerle süslenir. (Tablo: B.10) Bunun yanı sıra duvara halı asma hem köyde hem de İstanbul'da yaygın bir adettir. Bir sünnette yazma ve mendillerle tavşan ve fars motifleri yapılmıştır. Bu süslemeleri yapan Feriköy'de oturan ve çocuğunun tek yaşta sünnet olmasına dikkat ettiğini belirttiğimiz annedir. Bu süsleri Bulgar göçmeni iki komşusu hazırlamıştır. Gerçekte Bolalularda böyle bir süsleme yaktır.

Odayı süsleyenler anne, baba, abla, yakın akrabalar ve kadın komşulardır. (T-B-10) Bir sünnette babanın elektrikçi arkadaşları yatağın çevresini renkli ampullerle donatılmıştır. Kısaca kişilerin odanın ve evin

hazırlanmasında, süslenmesinde yalnız kalmamakta mutlaka akraba ve komşuları yardım etmektedir. Hatta kendileri işe ellerini dahi sürmemektedirler.

5- Misafirlere yapılan ikram :

İstanbul'dan

Kıyafet ve ~~Yatak~~ hazırlıklarından sonra misafirlere yapılan ikramlara ve bunların nasıl hazırlandıklarına göz atalım. İstanbul'daki sünnetlerde davetlilere genellikle yemek verilir. (Tab.B-11). Bazıları pasta ve limonata ikram etmekte, bazıları mevlüt şekerini dağıtmaktadır. Genellikle bunların bir ikisi veya hepsi verilmektedir. Yemek verme oranı yüksek olmakla birlikte her misafire yemek verilmemektedir. Yemek mevlüt okuyan hocalara ve akrabalara verilir. Komşulara ve uzaktan tanıdıklara ise pasta ve limonata ikram edilmektedir. Pasta satın alınır, limonata ise genellikle evde hazırlanır. (Tab.B-12). Limonatanın yapımı ve kıvamını vermek kolay olduğu için ve ucuza mal etmek için evde yapılır. Limonata yapımında mutlaka yardım eden olmaktadır. Bunlar daha çok kadın komşulardır.

Köylerde de aynı şekilde yemek hoca ve yakın akrabalara verilir. Diğer misafirlere pilav ikram edilir. Pilav şehirdeki pasta ve limonatanın yerini tutar. İstanbul'da da pilav verme görülmemektedir. Yemekler etli bir yemek, fasulye dolma, komposto ve baklavadan oluşur. Komşu ve akrabalar ev kadınına yardımca olurlar. Pilav çok yaygındır. Hacı aşında, ölümler için okutulan Kur'an'da ve sünnetlerde gelenlerin tümüne pilav verildiği belirtilmektedir. Pilav sinilerde pezinin üstüne konarak sunulur. Yuçkadan koparılan yarpağın arasındesıkıştırılarak yenir, kaşık kullanılmaz. Pilava et katıldığı da olmaktadır. Sünnetten bir kaç gün önce 50-100kg. pirinç ayıklanmaya başlanır. Bu kadar pirincin kıvamını ayarlamak, karıştırmak ehil birini gerektirdiği için mutlaka aşçı tutulmaktadır. Aşçı kendi köylerinden veya civardan bir aşçı emeklisidir veya usta olduğu bilinen bir kişidir. Pilav sünnet günü mevlüt okunurken avluda kazanlarda pişiri-

lır ve mevlütten sonra sıcak sıcak ikram edilir. Ağci-
ya evdeki erkeklerden de yardım edenler olmaktadır.
Bu arada mevlüt anasinda bazılarının serbet dağıttı-
ğını da ilâve etmek istiyoruz.

Alkollü içki sadece iki düğünde ikram edilmiş-
tir. (Tab. B-11). Birinde düğün evde yapılmış çeşgi ve
sazcı tütülmüştür. Erkekler kendi aralarında oynayıp
içmişlerdir. Diğer de salonda yapılmış ve bira ikram
edilmiştir.

C- SÜNNET

Sünnetöncesi yapılanlara böylece değindikten
sonra şimdi sünnette yapılanlara geçmek istiyoruz.

1- Sünnet Günü

İstanbul'da sünnetler genellikle Pazar günü ya-
pılmaktadır. (Tab. C-1). Çünkü sünnetler burada mevlüt-
lütü veya düğünlütü mevlütü olmakta ve misafir davet
edilmekte dolayısıyla tatil günü tercih edilmektedir.

Köyde sünnet yaptıranlar sünnet gününü unutmuş-
lardır. Bu sünnetler eskiden yapılmış ve genellikle
başkasının yanında olduğu için şehirdeki kadar önem
taşımamıştır. Ayrıca köydeki sünnetlerde hafta sonu
tatili diye bir şey söz konusu değildir ve belirli
bir gün tercihi de yoktur.

2- Sünnetçi

Köyde yapılan sünnetlerde sünnetçiler genellik-
le Gerade ve Yenicağ'dan gelen sağlık memurlarıdır.
(Tab. C-1). Köyde sadece iki sünnetçisi bir çingene
sünnetçiye yaptırılmıştır. Başkasının yanında sünnet
yaptıranlar sünnetçinin kim olduğunu bilmemektedir.

İstanbul'da sünnetler hastane ve bir klinikten
gelen sağlık memurlarına yaptırılmaktadır. Sadece bir
kişi Kuştepe'de oturan sokak sünnetçisini getirmiş-
tir.

İstanbul'da sünnet yaptıranların sünnetçi konu-

suna daha çok önem verdikleri anlaşılmaktadır. Çoğu akraba ve komşusunun tavsiye ettiği sünnetçiye yaptırmaktadır. (Tab.C-2).

Sünnetçi ücretini genellikle baba verir. Başkasının yanında sünnet olanların ücreti sünnet sahibi (ev sahibi) tarafından verilmektedir. (Tab.C-1). Ücretler sünnetçiye ve yıllara göre değişmektedir. İki sünnette sıhhiye tanıdık olduğundan para almak istemiş fakat, aileler gönüllülerinde ne koparsa onu cebine zorla sokmuşlardır.

3- Sünnet Operasyonu Esnasında Bulunan Kişiler ve Davranışları

Kliniktekiler haricinde sünnet esnasında tekbir getirilmesi esastır. Her çocuğa ayrı ayrı üç veya yedi defa tekbir getirilir. Köyde anne veya diğer kadınların sünnet esnasında çocuğun yakınında bulunması ayıp sayılırken, İstanbul'da kadınlar da sünnetin yapıldığı odaya girmekte ve tekbir getirmektedir. Fakat çocuğun çevresi erkekler tarafından serildiğinden çocuğu rahatça görebilmelerine imkân yoktur. Sünnetin klinikte yapılması halinde grubumuzdaki kadınlar kliniğe gitmemiştir.

Sünnet esnasında çocuğu genellikle baba ikinci deracede dede tutmaktadır (köyde). İstanbul'da da baba veya amca tutmaktadır. (Tab.C-2). Başkasının yanında yaptıranlarda anne konuyla ilgili bilgiyi vermemektedir.

Daha çok Doğu ve Güney Doğu Anadolu'da bulunan rivvelik müessesesi bu grupta yoktur. Çoğu anne İstanbul'da uzun süredir oturmalarına rağmen rivveliliğin ne olduğunu bilmezler. Yalnız bir çocuğun kirvesi vardır. Babasının Sivas'tan gelen asker arkadaşı çocuğu tutmak istemiş, çocuğu tutana kirve dandığını, kirveyi çocuğun babası gibi kabûl ettiklerini söylemiştir. Yine bir anne çocuklarına kim tutarsa ona gömlek vereceğim diye ahdetmiş ve sözünü yerine getirmiş, bunu işinden gelerek yaptığını söylemiştir.

İstanbuldaki bütün sünnetlerde haneden olup da bu esnada bulunmayan yoktur. (Tab.C-3). Köyde ise genellikle babalar o sırada İstanbul veya Ankara'da çalışıyorlardır ve çocuğun da sünnet yapıldığından haberi yoktur. Sünnet esnasında evde bulunmayan anneler ya dağa odun getirmeye veya bir köy işine gitmiş ya da evde iş yapıyordur. Onların da sünnetten haberi yoktur.

İstanbul'da da köyde de çocuğun sünneti bir görev yükümlülük olarak kabûl edilmektedir. Fakat, köyde genellikle bu görev büyükler tarafından anne ve babaya haber vermeden yoldan geçen sünnetçi vasıtasıyla veya çocuğu sünnet olan bir yakının yanına götürerek gerçekleştirilmektedir. Maddî imkânsızlık, köy içinden zaman bulunamaması da buna neden olmaktadır. Sünnet olayına İstanbul'da olduğu kadar fazla önem verilmemektedir.

4- Mevlüt

Yoldan geçen sünnetçiyi durdurarak yapılan sünnetler dışında tüm sünnetlerde Mevlû ve Kur'an okunmuştur. (Tab.C-5). Hocayı sünnet sahibi ve hacı aşı yapanlar tutar. Mevlût genellikle çocuk sünnet olduktan sonra aynı gün evde okutulmaktadır. Köyde bazıları Mevlûtü camide okutmaktadır. Mevlütte çocuğun anne ve babasına , milletine hayırlı bir evlât olması için dua edilmektedir.

Hocalar genellikle cami hocasıdır. Bunların yanı sıra köyde tanıdıklar, Kur'an okumayı bilenler de okurlar. Sünneti incelenen erkek çocuklar arasında bulunan ve Kur'an kursu mezunu birisi grup içinde iki sünnette de Kur'an okumuştur. Bundan başka İstanbul'da oturanlardan dördü kadın komşusuna okutmuştur.

(Tab.C-6). BİR vaka Farikîy'de diğer üçü de Kuştepe'dedir. Çevredeki kadınlar Kur'an ve mevlût okurken genellikle Kuştepe'deki bu kadın hocayı çağırarak okuturlar. Bu mevlütlerde sadece kadınlar davet edilir.

Hocaların sayısı İstanbul'da genellikle bir kişidir. Köyde ise bu sayı yedi sekiz hocaya çıkabilmektedir.

dır. (Tab.C-6).

Hocalarla ücret konusunda pazarlık yapılmamaktadır. Sünnet sahibi gönlünden kopan parayı zarf içinde hocaya takdim etmektedir. İstanbul'da 1982-83 yılında yapılan dört sünnetin üçünü komşuları olan kadın hoca okumuştur. İki sünnette hocaya 1500'er TL., 1983'de olan ve gözleme imkânı bulduğumuz bir sünnette de hocaya 2000TL. verilmiştir. Hoca komşu olduğundan almak istememiş, para zarf içinde çantasına sokuşturulmuştur. Hoca Hanım da çocuğa para vermiştir.

Erkek hoca tutulduğunda kadın misafîrler de çağrılır ve erkeklerle ayrı odalarda otururlar. Bazılarında ses duyulabilsin diye kadınların tarafına hoparlör yerleştirilir. Anne çocuk ile ilgilenbilsin diye çocuğun yatağı kadınlar tarafındadır.

5- Çocuğa Verilen Hediyeler

Çocuğa altın daha çok mevlütü ve mevlütü + düğünü sünnetlerde takılmaktadır. (Tab.C.7). Anne ve babalar, azınlıkta olarak yakın akrabalar altın takmaktadır. (Tab.C-8). Bir sünnet de babanın bahsedilen Siyasal asker arkadaşları da altın takmıştır. Bilindiği gibi kirveliğin yaygın olduğu yörelerde altın çok takılmaktadır.

Takılan altınları anne sonradan alıp oğlunun düğününde gelinine vermek için saklamaktadır. Anneler bazen kendi altınlarını da oğluna süs olsun diye takmaktadır. Hacı aya ile olan bir çocukta da yengesi benzerliğini takmış fakat, sünnetten sonra almıştır. Bu düğün ve nikâh salonlarında geline yakın akrabalarının özellikle oğlan tarafının bir çok takıyı göstermelik olarak takması gibidir.

Tabloda görüldüğü gibi saat takan azdır. İstanbul'da yapılan son sünnetlerde rastlanmaktadır. Başkasının yanına gidip kendi isteğiyle sünnet olan bir çocuğa da babası haber alınca İstanbul'dan gelirken bir saat getirmiştir.

Komşular genellikle para, tabak, bardak takımı,

havlu, çorap, mendil gibi hediyeler verirler. 1961'de köyde yapılan bir sünnette kadının babası torununa paranın yanısıra üç tane kapaklı bakır sahan, havlu ve mendili bir bakır tepsi içinde vermiştir. Anne buna 'sünnet kutlama' dediğini belirtmektedir. Yine aynı tarihli başka bir sünnette kadının annesi bir koyun vermiş ve bu koyun sünnette kesilmiştir. Yine kadının abisi bakır tepsi, yengesi bakır leğen vermiştir. Bu iki kişi de o zamanlar bakır eşyanın kıymatli olduğunu belirtiyorlar. Son örnekteki kadının kocası akrabalarını sünnete davet ederken (Cuma yerinde) 4-5 metrelik birer kadın elbisseliği kumaşı da vermiştir. Kocasının bunu vaat ettiğini, hali vakti iyi olan bazı kimselerin sünneti çağırırken kumaş verdiğini belirtmektedir. Bir kişi de de kadının annesi sünnet yatağı için yorgan hediye etmiştir (1982) . Yine İstanbul'da düzenlenen bir sünnette (1983) babanın halası ve eniştesi 7000 TL, dayı oğlu porselen bir tabak takımı, dede 10000 TL vermiştir. 1982 tarihli ve İstanbul'da olan diğer bir sünnette annenin babası bir halı hediye etmiştir.

6- Fotoğraf

Başkasının yanında yaptırılan ve yoldan geçen sünnetçiye yaptırılan sünnetler dışında diğerlerinde genellikle fotoğraf çekilmektedir. (Tab.C-9). Çoğu fotoğrafcıda çekilmektedir. Baba ve amca, dayı gibi akrabalar da fotoğraf çekmektedir. Eski tarihli sünnetlerde fotoğraf çekilmemiştir. Şimdi ise kimileri hem evde hem de fotoğrafcıda resim çekirmekte ve bu konuya önem vermektedirler.

7- Sünnet Kınası

Grupta rastlanan adetlerden birisi de sünnet kınasıdır. Sünnet kınası çocuğun sünnet olması dolayısıyla kadınlar arasında eğlenmek için yapılan toplantıdır. Sünnetten bir gün önce veya sünnet akşamı yapılır. (Tab. C-12) Kınaya komşu ve akraba kadınları katılır.

Sohbet edilir, tef veya teyp çalınır, türkü söylenir. Kinaya gitmek, temiz elbise giymek, kanada oynamak sevap sayılır. Bir kişi yağlı kaynanasının dahi sevap diye oynadığını söylemektedir. Nitekim sünnet kınası neden yapılır diye sorduğumuzda "Sünnet kınası sevap çünkü peygamberimizin sünneti", "Adet", "Sünnet kınası vaciptir", "Ham sevap, ham çocuğun mürüvveti", "Şenlikli olsun, çocuklar sevin sin diye", "Ham sevap hem çocukların bir bakıma düğünü oluyor" diye cevapladılar.

Çalışma yaptığımız grupta 2İsünnetten 8 inde kına yapılmıştır. (I-C-II)Başkalarının yanında sünnet yaptıranlarda da kına yapan yoktur. Bacı ve ağabeyi ile olan bir sünnette kına yapılmıştır. Yoldan geçen bir sünnetçiye yaptıranlarda da kına yapan yoktur. Sünnet yapanların 4 ü İstanbul'da sünnet yaptırmıştır. Görüldüğü gibi gruptaki ailelerde köyde olan bu davranış İstanbul'da da sürdürmektedirler. Sünnet mevlüdü okutan ailelerden 5kına yapmamış diğerleri kına yapmıştır. Hepsi de İstanbul'da sünnet yaptıranlardır. Demin bahsettiğimiz gibi İstanbul'da kına yaptıran olduğu halde (4 aile) kına yapmayanlar da vardır. (5 aile) Bunların neden yaptırmadıklarını sorduğumuzda şu cevapları aldık."onun yerine çengi tuttuk", "aklına gelmedi, yaparsaydık iyi olurdu, zaten kınaya masraf da olmuyor.", "babası yapalım dedi amehmedü'nün hem mevlüt yaptıracaktık, ben istemedim. Fakat sünnetten önceki akşam gävredeki yakın komşu ve akrabalar oturmaya gelince kadınlar bizde, erkekler kaynananın evinde ayrı ayrı teyp çaldık ama kına yapmak aklımızda olmadığından gelenlere kına veremedik. Zaten fazla kalabalık değildik.", "unuttuk", "gamli kederliydim kına yapmaya muvafık görmedim. Köydeki anneme ve babama kaynatmalar sünnet yaptıracaklar diye haber yollamamışlardı." Kısa cevaplarcaan düğün yaptıranların bir daha kınaya gerek görmediğini, kına yapma adetinin İstanbul'da unutulabildiğini, anlıyoruz.

Kına yapanlardan İstanbul'da sünnet yaptıranların sünnetten bir gün önce köyde yaptıranların da sün

metakgama yapığını görüyoruz. Bunun sebebi köyde Kınaya gelenler zaten köy içinde duyduklarından ayrıca çağırılmazlar, bazen de kına evinden bir kadın kapı kapı dolaşıp söyler, onların tabiriyle "okur". Bir kişi de köy içinde evlere dolaşıp kûlûhlarda mevlût çakeri vermiştir. İstanbul'da da komşu kadınlara evlere dolaşarak haber verilmiştir. Eskiden köyde yapılan kınalarda tef çalınırken şimdi teyp çalınmaktadır.

B- Sünnet masrafları ve aileye yapılan yardımlar

Sünneti başkasının yanında yaptıranlar dışında ve hacı ağı ile yaptıran 1 kişi dışında diğerleri sünnet için harcamada bulunmuşlardır. Bu harcamalar sünnetçi ücreti, sünnet kıyafeti, yatağı, ikram için yapılan masraflar, salon tutulması gibi.

21 mileden 13 ü sünnet yapılması sırasında para yardımı görüştür. Bu yardım ise sadece sünnetçi ücretidir. Sünneti başkasının yanında yaptıranların hepsi bu gruba girmektedir.

Diğer hacı ağı ile yaptıran da sadece sünnet kıyafeti almıştır. Yoldan geçen sünnetçiye yaptıran ise sünnetçi parası dışında bir harcamada bulunmamıştır.

Sünnet mevlûdû veya sünnet düğünü + sünnetmevlû dü yaptıranlar ise çeşitli harcamalarda bulunmuşlardır. Salonda yaptıran iki kişi de salon tutma masrafı da buna eklenmiştir. Meselâ en son 1983 de yapılan düğünü ve mevlûtî sünnette 4000 T.L ye salon tutulmuş, 6000 T.L sünnet kıyafetine , diğer çorap, ayakkabı, kızına aldığı elbise fiyatı 7000 T.L dir. 150 davetiye kartı 2500 T.L, yatak için yorgan çarşafı, yastık kılıfları ve karyola eteği takım olarak 11000 T.L , Klinik sünnetçisi ücreti 6000 T.L , Mevlût okuyan komşu kadın hocaya 2000 T.L verilmiştir. Toplam 74500 T.L dir. Bunun yanısıra mevlût çakeri, misafirleri ağırlama gibi küçük bir çok masraf yapılmıştır. Çocuğa davetlilerin verdiği toplam para ise 80000 T.L dir. Anne , yapılan harcamaların çocuğa verilen paranın çok üstünde olduğunu söylemiştir. Bu paranın bir kısmı ile sünnet için akrabalara yapılan borçların bir kısmını ödemeye başla

dıklarını belirtmiştir. Borçların yanı sıra dede para yardımı yapmıştır. Babenin cebinden sadece 20-25 bin T.L harcanmıştır.

İstanbul'da sünnet yaptıranların çoğu para yardımı görmemiştir ve buna ihtiyaç duymamıştır. Çünkü aileler genellikle maddi durumlarına göre harcama yapmaktedirler . Az evvel bahsedilen aile ise , seneye durumları düzelince yaptırmayı düşünüyormuş, dede ısrar edip "ben size para veririm" demiş, öylelikle sünnet düzeni yapmışlar.

Sonuç olarak aileler, Doğu ve Güney Anadolu bölgelerinde olduğu gibi ailenin maddi durumunu sarsacak ölçüde masrafa girmemektedirler.

Toplanan para ne yapıldı sorusuna birisi , çocuğa saat aldığını , bazıları ileride gelinine tekmak üzere altın aldığını, bankaya yatırıldığını, bir kısmı da ailenin giderleri için harcandığını söylemişlerdir.

9- Sağlık Açısından Durum

Sağlık açısından sünnetlere baktığımızda, annelerin çoğu sünnetten ve sünnetçiden memnun kalmıştır. Sünnetçiden şikâyeti olanların hemeh tamamı ise İstanbul'da yaptıranlardır. Bunlar da genellikle kanamalarının olduğundan şikâyet etmişlerdir. Klinikte yaptıran bir ailenin küçük çocuğunda damara geldiğinden kanama olmuştur. Bu sünnetçi aslında klinik sahibi sünnetçinin yardımcısıdır. Bir ailede de sünneti salonun sünnetçisi yapmıştır. Sünnetçi ertesi günü eve muayeneye gelince sargısını açıp bağlarken büyük oğlan (12 yaşında) utandığından hiç sesini çıkarmamış sünnetçi de "bu çocuk gibisini görmedim" demiş ondan sonra annenin anlatışıyla , çocukta kırgınlık oluşmuş, mızırdanmaya başlamış. Anne , sünnetçi çocuğa nazar dayırdı sebebiyle sünnetçiden şikâyet eder. O gün Komşu kadına kurşun döktürmüş ve o vakit çocuk iyileşmiş.

Sünnet sonrasında çocuğun bakımıyla genellikle anneler uğraşmaktadır. Bazılarında ertesi günü de sünnetçi kontrole gelmiştir. Köyde eskiden yapılan sünnetlerde yararının kuruması için tahta tozu (kapa-

ların vs. tahtaların çürümüş yerlerinden alınan) kullanılmıştır. Bunun dışında peniselin tozu, merhem, kullanmış veya oksijenli su, sıcak su ile pansuman yapmışlardır.

10- Yaptırılan Sünnetler Hakkında Düşünceler

Son olarak ailelerin, sünnekin nasıl yapılmasını düşündüklerini ve nasıl yaptıklarını incelersek, aileler genellikle düşündükleri şekilde sünnet yapmışlardır. İki karıkoca arasında sünnetin yapılması hakkında düşünce farklılığı olduğundan tartışma çıkmış ve sonuçta annenin dediği yapılmıştır. Köyde sünnet ettiren iki ailede de komşunun yanında yapıldığından aniden karar verilmiştir ve daha evvel bu konuda konuşulmamıştır.

D- KONU HAKKINDA DÜŞÜNCELER

En son olan düşünceler kısmında, sünnet olayının ne olduğu, ne zamandan kaldığı, çocuğun kaç yaşında sünnet yapılması gerektiği, şimdi olsa sünneti nasıl, nerede, hangi sünnetçiye yaptırırdı, konularında görüştüğümüz annelerin düşüncelerini saptamak istiyoruz.

1- Sünnet Hakkında Düşünceler

Konuşulan annelerin hemen çoğu, "sünnet İslâmiyette farzdır ve mutlaka yaptırılmalıdır" görüşündedir." (T-D-1) Yalnızca annelerden 3 ü "sünnet sünnettir" demiştir.

Farz veya sünnet olduğunu söyleyen annelerin çoğu de Peygamberimizden kaldığını ve sünnetin mutlaka çocuklara yaptırılması gerektiği düşüncesindedirler. (T2D- 2) Tablo D-1 de görüldüğü gibi bir kişi sünnetin çocuğun ailesinin görevi olduğunu söylemiştir. Fakat grubumuzun tamamı bunu böyle görmektedir ve yer yer belirtmişlerdir.

Anneler, sünnetin İslâmiyet öncesinde var olduğunu bilmemektedir. Tabloda görüldüğü gibi üç kişi de sünnetin ne zamandan kaldığını hakkında bir fikre sahip değildir.

Annelerin bu konuda düşünmediklerini ve böyle bir son karşılarında bocaladıklarını belirtiriz.

2- Sünnet Yaşı Hakkında Düşünceler

Konuşulan annelerin "çocuk kaç yaşında yaptırılmalıdır" sorusuna genellikle belirli bir yaş vermediklerini görüyoruz. Çünkü bu grupta belirli yaşlarda sünnet ettirme söz konusu değildir. Sadece bir anne çevreden duyduğuna göre "tek yaşta olacaktı" dedi, bunun için de 5 veya 7 yaşın normal olduğunu belirtti. 2-10 arası olmalı diyen birinin yanında, 5-6 yaşında, ilk okul çağında diyenler de vardır.

Çocuğun kendini bilmesini, ne yaptığını bilmesini ve böylece çocuğun daha nazik olacağını, giydiği nin yakışacağını düşünenler, sünnet yaşını biraz daha geç bağlamaklardır.

Daha ileriki yaşlarda yapmanın ayıp, günah olduğunu ve çocuğun utanacağını belirtenler en fazla 10 yaşına kadar yapılmalı demişlerdir. Fakat grubumuzda 12 yaşında sünnet yaptırılanlar da rastlanmaktadır. Bir kişide 2-10 yaş arasında, ne zaman maddi durumu alverirse o zaman olmalı demiştir.

3- Şimdi Sünneti Nasıl Yaptırmak İstediği Hakkında Düşünceleri

Annelemin çoğu şimdi hastane ve klinik sünnetçisini tercih etmektedir. (T-D-4) Bunun yanı sıra çoğu da şimdi olsa evde mevlüt okutarak sünnet yapmayı istediğini söylemiştir. (T-D-5) Düşünlü ve mevlütlü yaptıranların hiç biri de "yine olsa düşün yaparız" dememişler, aksine biri "evde mevlütlü yaparım", biri "bir şey yapmazdım" hastaneye götürür sünnet yaptırır eve getirirdim. Artık sosyete aileleri dahi böyle yaptırıyor böyle daha kolay, modern" demiştir. Bu ikinci anne, İstanbul'a çok eskiden gelmiş, 15 yıldır ev işinde çalışan annedir. Dolayısı ile dışarıya daha çok açık olduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra evleri tek odalıdır, ayrıca "o zaman gençlik heves ettik çengi saci tutup düşün yaptık. Hem o zamanlar böyle yapılıyorduk" demektedir.

Sonuç olarak, anneler sünnet için mevlüt okumayı

eğer eğlenti yapılırsa da sünnet kınası yapmayı tercih etmektedir. Böyle yaptırmayı dinimize daha uygun görmektedirler. Hemen hepsi de şimdi olsa İstanbul'da yapardım demiştir. Çünkü artık hepsi İstanbul'da oturmaktadır ve İstanbul'dan Köye götürüp yaptıranların çoğununda eskisine göre maddi durumları daha iyidir.

SONUÇ

Konumuz ile ilgili genel sonuçları şu maddeler halinde özetleyebiliriz.

1- İslâm dininde sünnet, müslümanlar arasında zaman la İslâmiyetin temel prensiplerinden biri ve müslümanları diğerlerinden ayırd edici dinî bir özellik olarak kabul edilmiştir. Çalışma yaptığımız grupta da sünnet müslümanlığın şartı olarak kabul edilip, operasyon çocuklara mutlaka uygulanmaktadır. Sünnet için düşün yapmaktan ziyade, dine uygun olması nedeniyle mevlût ve Kur'an okutmayı tercih etmektedirler.

2- Sünnetin dinî yönünün yanında bir de sosyal yönü bulunmaktadır. Aileler çocuğun bulûğ çağına ermeden e evvel sünnet yapılmasını uygun görürler, daha ileri y yaşlara kaldığı taktirde ayıplanacak olan ailedir. Çünkü çocuğu sünnet yaptırmak ailenin görevidir. Çocuk, çevreden görerek veya duyarak sünnet olan bir şey olduğunu, ilaride kendinin de sünnet olacağını bilir.

3- Grubumuzda meselâ, babaların çoğu namaz kılmadığı, bir kısmı da oruç tutmadığı halde çocuklarını mutlaka sünnet ettirmektedirler. Bunda dinî etkinin yanında sosyal çevrenin de etkisi büyüktür. Aileler senelerce toplumumuzda yapılagelen bu dinî davranışı ve kültürümüzde yoğrulmuş ve kökleşmiş geleneği bırakma gibi davranışı zaten düşünmemektedirler.

4- Sünnet ekonomik ve toplumsal bir olgudur. Köyde maddi imkânları daha fazla olanlar, mevlût okutup sünnet kınası yapmakta , misafir davet etmektedirler. Maddi durumu iyi olmayan ve işten vakit bulamayanlar sadece sadece çocuğu sünnet ettirerek geçiştiriverirler. Fakat İstanbul'daki ailelerin tümü mevlût okutmuş bir kısmı dedüğün veyatına yapmıştır. Burada yaptıranlar köydekine göre ekonomik imkânları ve boş zamanları arttıkça sünnet olayına daha fazla önem vermektedirler. Ayrıca aileler sünneti, konukomeşuyu , akrabaların biraraya toplanması vesilesi olarak da görmektedirler.

5- Köyde, babanın sünnet esnasında babanın olmaması

ve diğar sebeplerle başkasının çocuğunun yanında sünnet yaptırmaya olayları sözkonusuyken, İstanbul'da çocuğunu başkasının yanında sünnet yaptırmaya rastlanmamıştır. Görüldüğü gibi İstanbul'daki aileler çocuklarının sünnetini kendileri yaptırmak istemektedirler. Bu, ekonomik refahın artmasıyla paralel gittiği gibi, sünnete verilen önemin artmasıyla da paralel gitmektedir.

6- İstanbul'da sünnet yapanlar, sünnet olayında bazı köy adetlerini (sünnet kinası, mevlüt gibi.) sürdürmelerinin yanında, İstanbul'da ve yakın çevrelerin de gördükleri davranış ve adetleri de benimsemektedirler. Mesalâ, çocukları Eyüp Sultan'a ziyarete götürmeleri, davetlilere pasta, limonata ikram etmeleri salonda düşün yapmaları gibi.

7- Grubumuzda sünneti, sağlık için faydalı olması sebebiyle yaptıran yoktur. Fakat hasta olarak doğan bebeklerâa sağlığa kavuşması sağlığa kavuşması için sünnet yaptırıldığını da söylemektedirler.

8- Genelde sünnette anne ve babanın oynadığı roller birbirinden farklıdır. Bazı ortak yönlere rağmen, baba özellikle sünnetçi temini, salonun tutulması, sünnet olurken çocukla ilgilenmek gibi konularda faalken, anne sünnet yatağının hazırlanması, sünnet kinasını organizasyonu, çocuğun sünnetten sonraki bakımı vs. ile ilgilenir.

BİBLİYOGRAFYA

- 1- DALCI, Osman Salih, İslâmda Sünnet ve Merasimleri, İstanbul, 1976, Şelale Yayınevi, Şelale Yayınları:2.
- 2- SARAN, Prof.Dr. Nephân, Antropoloji ve Kolları, Sosyal Antropoloji ve Etnoloji Bölümü Dergisi, I, 1972.
- 3- _____ Meydan Larousse, "Sünnet", İstanbul, 1973, c.11.
- 4- _____ Hayat Ansiklopedisi, "Sünnet" c.6.
- 5- _____ Bolu İl Yıllığı, 1973, Bolu, Kemal Matbaası.
- 6- _____ Gelişim Genel Kültür Ansiklopedisi, (Çağdaş Dünya), "Bolu", İstanbul, 1976, c.8.
- 7- _____ İslâm Ansiklopedisi, "Sünnet",
- 8- BALAMAN, Ali Rıza, Gelenekler, Töre ve Törenler, İzmir, 1983, Betim Yayınları, Halk Bilimi (folklor) Dizisi; I, 93-103. s.
- 9- EFELER TORTUM, Cavidan, Malatya'da Kirvelik, İ.Ü. , Edebiyat Fak., Sosyal Antropoloji Bölümü Lisans Tezi, 1980/I.
- 10- AŞKUN, Vehbi Cem, Sivas ve Eskişehir'de Sünnet, Türk Folklor Araştırmaları, c.14, s.273, , İstanbul , 1972.
- II- BAYAT, Doç. Dr. Ali Haydar, Sünnet Merasimleri: Osmanlı Devleti Döneminde, Türk Folkloru, Aylık Folklor Dergisi, s. 35, Haziran, 1982.
- 12- KUDAT, Ayşe, Kirvelik, Ankara, 1974, Ay-yıldız Matbaası.

KISIM I: AİLELER HAKKINDA GENEL BİLGİ

A GRUBU TABLOLARI : AİLE BÜYÜKLÜĞÜ VE BİREYLERİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ

TABLO: A-1

HANE NÜFUSU KAC KİŞİ?

HANE REİSİ KİM?

	N	2	3	4	5	6	7	8	TOPLAM KİŞİ	BÜYÜKLÜĞÜ	ANNE	BABA
TOPLAM	18	6	2	2	3	4	-	1	73	4.1	4	14

TABLO: A-2 HANEYİ KİMLER OLUŞTURUR?

	N	BABA		ANNE		ERKEK ÇOCUK		KIZ ÇOCUK		ERKEK DİĞER		KIZ DİĞER	
		n	p	n	p	n	p	n	p	n	p	n	p
TOPLAM	73	14	0.2	18	0.2	22	0.3	11	0.1	2	0.1	6	0.1

TABLO: A-3 BABANIN YAŞI BABANIN DOĞUM YERİ (Bolu - Gerede - Döğürdivan) ^{Kaynak}

		25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	M.d.n.	Deveciler	Bucaklılık	Sorun	Kadılar	Haceler	Yükari duvar	Cal	Kiliclar	
	N																		
TOPLAM	14	1	1	1	3	2	4	1	1	470	2	1	1	3	4	1	1	1	1

TABLO: A-4 BABANIN HEDENİ: BABANIN TAHSİLİ HALİ

BABANIN İŞİ

		YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA
		YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA	YOKSA
	N																			
TOPLAM	14	14	9	6	5	2	3	8	1		2	8	0	1	1	1	1	2	2	1

TABLO: A-5 ANNENİN YAŞI

ANNENİN DOĞUM YERİ (KAYI OLARAK)

		25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	Mad.	Sorkun	Asçı Sait	İmer Paşalar	Hacette	Yukarıdöver	Dülger	Deveciler	Kadılar	Kılıçlar	Çal
TOPLAM	18	2	1	4	2	3	4	2	45	2	1	1	5	1	2	2	2	1	1

TABLO: A-6 ANNENİN MEDENİ HALİ

ANNENİN TAHSİLİ

ANNENİN İŞİ

	EVLİ	EŞİ BİRLİK	VAR		YOK		VARSA		YOKSA			VARSA		YOKSA		İŞİ		VARSA	
			U	P	U	P	ilk mezin	Son def. mezin	Hic yok	ilk tek	Okur-yazar	U	P	Fabrika te. marke	Eytenilikci	Enda. fabrikaya karak. yer	Enda. fabrikaya karak. yer + iste yon. yapma d. ke		
18	17	1	7	0.4	11	0.6	6	1	7	3	1	6	0.3	12	0.2	1	3	1	
TOPLAM																			

TABLO : A-7 ERKEK ÇOCUĞUN YAŞI DOĞUM YERİ HEDENİ HALİ

	N	0 - 4	5 - 9	10 - 14	15 - 19	20 - 24	25 - 29	Hd.	İSTANBUL	Sorkun	Kiliclar	Deviciler	Yakaridüver	BEKAR	EVLİ	
TOPLAM	22	1	4	6	7	3	1	14	5	1	1	1	1	18	4	

TABLO : A-8

ERKEK ÇOCUĞUN TAHSİLİ

	N	-7 YAS		-7 YAS		-7 YAS		+7 YAS İSE	YAKSA	TAHSİLİ VARSA							
		N	P	N	P	N	P			İlk devam	İlk mezun	Orta devam	Orta terk	Orta mezun	Lise devam	Lise mezun	Akşam, Sınavt mez. + Kızlar Kullu Mez.
TOPLAM	22	1	0.05	21	0.95	20	0.91	1	0.05	6	6	2	1	1	2	1	1

B GRUBU TABLOLARI : EVLİLİK VE ÇOCUK DURUMU

TABLO : B-1

EVİLİK DURUMU

E, K, EVİLİĞİNDE EVİLİK YAŞI

	N	ERKEĞİN EVLİLİK YAŞI						KADININ EVLİLİK YAŞI														
		$E_1 K_1$		$E_1 K_2$		$E_2 K_1$		15	17	18	19	20	23	25	$\sum$	15	16	17	18	19	20	$\sum$
		n	p	n	p	n	p															
TOPLAM	18	14	0.8	2	0.1	2	0.1	2	3	1	4	2	1	1	18.7	2	1	6	2	1	2	17.2

TABLO : B-2

E, K, İSE EŞLERİN YAŞ ÖZELLİKLERİ

EVİLİK YERİ (Tüm evlilikler için)

	N	E>K İSE YAŞ FARKI															
		E>K		E=K		E<K		1	2	3	5	7	Σ	KÖY		İSTANBUL	
		n	p	n	p	n	p							n	p	n	p
TOPLAM	14	7	0.5	6	0.4	1	0.1	1	3	1	1	1	3.0	15	0.8	3	.2

TABLO : B-3 EŞİ İLE AKRABALIK DURUMU

NİKÂH ŞEKLİ VE SİRASİ

	N	VAR		YOK		VARSA NASIL (Kadınlar)					R + D Nikâh	NİKÂH SİRASİ			
						Habâsinin oğlu	Amcasının oğlu	Amcasının torunu	Teyzesinin torunu	İlk kocasının abisinin oğlu		R _(1,1) D _(1,1)		R _(1,1) D _(1,1)	
		n	p	n	p							n	p	n	p
TOPLAM	18	5	0.3	13	0.7	1	1	1	1	1	18	8	0.4	10	0.6

TABLO : B-4 E, K, EVLİLİĞİNDE ÇOCUK SAYISI

	N	2	3	4	5	11	TOPLAM	ORTALAMA ÇOCUK SAYISI	KIZ ÇOCUK SAYISI				TOPLAM ÇOCUK SAYISI	ORTALAMA ÇOCUK SAYISI	ERKEK ÇOCUK SAYISI				TOPLAM ÇOCUK SAYISI	ORTALAMA ÇOCUK SAYISI	
									N	1	2	5			N	1	2	3			6
TOPLAM	14	6	1	5	1	1	51	3.64	11	5	5	1	20	1.81	14	4	6	3	1	31	2.21

C GRUBU TABLOLARI : GÖÇ DURUMU

TABLO : C-1 BABA İSTANBUL'A GELMEDEN ÖNCE BAŞKA ŞEHRE GİTTİ Mİ ? EVETSE GİTTİĞİ YER (Bulunduğu yer)

	EVET	HAYIR	EVETSE KAÇ YERE				1 YERE GİDEN NE YERE GİDEN NEREYE GİTTİ				2 YERE			
			1	2	TORAN YER	ÇOK YERE (bilinmeyen)	ANKARA	İZMİR	ANKARA	AMASYA	ZONGULDAK	1. YER	2. YER	
N														
TOPLAM	18	10	6	3	12	1	6	3	1	1	1			

TABLO : C-2 NE ZAMAN GİTTİ ? NE SÜRE KALDI ?

	II	1 YERE GİDEN		2 YERE GİDEN		3 YERE GİDEN		4 YERE GİDEN		5 YERE GİDEN		6 YERE GİDEN		7 YERE GİDEN		8 YERE GİDEN		9 YERE GİDEN		10 YERE GİDEN		TOPLAM
		1. YER		2. YER		1. YER		2. YER		1. YER		2. YER		1. YER		2. YER		1. YER		2. YER		
		Evlenmeden önce	Evlenmeden sonra	Evlenmeden önce	Evlenmeden sonra	Evlenmeden önce	Evlenmeden sonra	Evlenmeden önce	Evlenmeden sonra	Evlenmeden önce	Evlenmeden sonra	Evlenmeden önce	Evlenmeden sonra	Evlenmeden önce	Evlenmeden sonra	Evlenmeden önce	Evlenmeden sonra	Evlenmeden önce	Evlenmeden sonra	Evlenmeden önce	Evlenmeden sonra	
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	6
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
		3	3	3	3	2	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3

TABLE C-3 BABA KAÇ YIL ÖNCE İSTANBUL'A GELDİ? KAÇ YAŞINDA GELDİ? NİÇİN GELDİ?

	N	13 YIL	16 "	19 "	22 "	24 "	27 "	32 "	34 "	38 "	Evlendikten önce (Bilmiyor)	Mdn.	2	14	15	16	18	21	22	23	24	İlk okuduktan sonra	Küçükken	Evlendikten önce	Mdn.	Babası İstanbul'da çalışıyordu, annesi ile geldi.	İstanbul'da çalışmaya başladığında	Çalışmak için geldi.
TOPLAM	18	1	1	1	2	1	1	1	2	1	7	23 ⁰	1	1	1	1	1	1	2	2	1	3	1	3	2 ⁰	1	1	16

TABLE C-4 ANNE KAÇ YIL ÖNCE İSTANBUL'A GELDİ?

	N	11 AY	6 YIL	14 "	15 "	16 "	17 "	20 "	22 "	23 "	25 "	27 "	29 "	30 "	Mdn.
TOPLAM	18	1	1	1	1	1	4	1	1	2	1	1	1	2	18 ⁵

TABLO:C-5 ANNE İSTANBUL'A KAÇ YAŞINDA GELDİ ?

		7	12	18	19	20	21	23	25	26	28	29	30	31	37	38	M _{ad}
	N																
TOPLAM	18	1	1	1	2	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	24.0

TABLO:C-6 NİÇİN GELDİ ?

																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																												</

D GRUBU TABLOLARI : EKONOMİK DURUM

TABLO : D-1 EVLENDİKTEN SONRA BABANIN YAPTIĞI İŞLER

	KATILAN	YAPTIĞI İŞLER									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	N	1	2	4	1	25					
TOPLAM	18	13	4	1	25						

TABLO : D-2 EVLENDİKTEN SONRA ANNE İŞTE ÇALIŞTI MI VEYA ÇALIŞIYOR MU ?

	EVET	HAYIR	NE ZAMAN ÇALIŞTI (SÜRESİ)									
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
TOPLAM	18	7	0.4	11	0.6							

TABLO: D-3 ANNENİN ÇALIŞMASININ NEDENİ

	II	KAÇ CEVAP			Ev ekonomisi sine katkıda bulunmak için.	Oyalar	Ev yapacak- landı, faydalı olmak için.	Kocasını felç olunca mecbu- ren çalıştır.	İki oğlunu da yeni evlendirmiş- ti.	
		1	2	3						
TOPLAM	7	3	3	1	12	5	4	1	1	

TABLO: D-4 EV, ARSA GİBİ MALLARI VAR MI ?

	TOPLAM	18	17	1	HAYIR	EVETSE NEDİR										EVETSE NASIL						
						ist. da ev.	ist. do ev + arsa	Köyde tarla	Köyde tarla + ev	ist. da arsa, Köyde tarla + ev	ist. da arsa, Köyde tarla	ist. da arsa, Köyde tarla + ev + hayvan	ist. do ev, Köyde tarla + ev	ist. da ev + arsa, Köyde tarla	EVE T	HAYIR	ist. da evden kira alır	ist. da ev ve köydeki evden kira	Köyde eker	Köyden satın alır, araya getirir		
		18	17	1	HAYIR	2	1	2	2	1	1	1	1	1	3	3	9	6	1	1	1	1

GELİR GETİRİR Mİ ?

E GRUBU TABLOLARI: EV DURUMU

TABLO: E-1 KÜŞTEPE DIŞINDA BAŞKA SEMTTE OTURAN VAR MI ?

KURUM	KURUM ADI	KURUM ADI			KURUM ADI			KURUM ADI			KURUM ADI			KURUM ADI			KURUM ADI			KURUM ADI	KURUM ADI
		KURUM ADI	KURUM ADI	KURUM ADI	KURUM ADI	KURUM ADI	KURUM ADI	KURUM ADI	KURUM ADI	KURUM ADI	KURUM ADI	KURUM ADI	KURUM ADI	KURUM ADI	KURUM ADI	KURUM ADI	KURUM ADI	KURUM ADI			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22

TABLO: E-2 TOPLAM OLARAK KÜŞTEDEKİ OTURMA SÜRESİ

	TOPLAM	18
=		
11 AY	1	
2 YIL	1	
3 "	1	
10 "	1	
12 "	1	
13 "	1	
14 "	3	
15 "	2	
16 "	2	
23 "	3	
25 "	1	
29 "	1	
Md n.	1 ^{h.5}	
0-2 YIL	2	
3-5 "	2	
6-8 "	3	
9-11 "	2	
12-14 "	4	
15-17 "	2	
18-20 "	0	
21-23 "	2	
24-26 "	1	
27-29	1 ^{h.5}	
Md n.	1 ^{h.5} *	

* Mdn. tek tek yel
olarak hesaplandı.

TABLO : E - 3 EV KAÇ KATLI ?

KAÇ DAİRELİ ?

KİRACI VAR MI ?

	N	2	3	4	5	TOPLAM KAT SAYISI	ORTALAMA KAT SAYISI	2	3	4	5	6	10	TOPLAM DAİRE SAYISI	ORTALAMA DAİRE SAYISI	EVET		HAYIR		EVETSE KAÇ TANE					
																				1	2	3	5	7	TOPLAM KİRAÇI SAYISI
TOPLAM	12	5	4	1	2	36	3.0	2	3	4	1	1	1	50	4.16	9	0.75	3	0.25	3	3	2	-	1	22

* Aynı apartmanda oturanlar için bir kere işlenmiştir.

TABLO : E - 4 EVE SAHİP OLMA DURUMU

KİRACI İSE

EV SAHİBİ İSE

	N	KİRACI		EV SAHİBİ		KİRASIZ KİRACI		EVI NASIL BULDU			KİRA MİKTARI				EVE NASIL SAHİP OLDU		EVDE DEĞİ-ŞİKLİK OLDU MU		EVETSE KAÇ KERE OLDU			NE GİBİ DEĞİŞİKLİKLER			
		n	p	n	p	n	p	Bu sokakta oturan akr.-başı buldu.	Zaten burada oturuyordu ev başına geçti.	Ev sahibi akr.-rabasıdır 0 söyledi.	2000 TL.	4000 "	5000 "	6000 "	Yaptırdı	Yaptırdı Kocasını güv. K.	EVE T.	HAYIR	1	2	3	TOPLAM	Kat çıktı	Geçtikten sonra sokak yamadan yaptı.	Evi genişletti.
TOPLAM	18	5	0.3	9	0.5	4	0.2	3	1	1	1	1	2	1	3	6	6	3	4	1	1	9	7	1	1

F GRUBU TABLOLARI : AKRABALIK DURUMU

TABLO: F-1

GRUP İÇİNDE AKRABASI OLAN AİLE VAR MI? BU MAHALLEDE AKRABASI OLAN VAR MI?

	N					EVETSE KAÇ AİLE BİRBİRİYLE AK							EVETSE BU MAHALLEDE KAÇ AİLE İLE AKRABA			
		EVET		HAYIR		2	3	6	EVET		HAYIR		1	2	3	7
		n	p	n	p	AİLE	AİLE	AİLE	n	p	n	p				
TOPLAM	18	11	0.6	7	0.4	1	1	1	15	0.8	3	0.2	4	4	1	6

6 GRUBU TABLOLARI: GRUBUN BAZI DİNİ DAVRANIŞLARI

TABLO: 6-1

AİLEDE NAMAZ KILAN KAÇ KİŞİ? KİMLER?

ORUÇ TUTAN KAÇ KİŞİ? KİMLER?

ÇOCUKLARINIZ
DAN KUR'AN ALF
VAR MI?

	N	1	2	3	4	TOPLAM KİŞİ	ORTAĞANA	ANNE	BABA	KIZ ÇOCUK	ERKEK ÇOCUK	GELİN	1	2	3	4	TOPLAM KİŞİ	ORTAĞANA	ANNE	BABA	KIZ ÇOCUK	ERKEK ÇOCUK	GELİN	EVET	HAYIR
TOPLAM	18	10	5	2	1	30	1.6	18	4	4	1	3	4	5	8	1	42	2.3	18	8	5	7	4	12	6

* Mutlaka her evde namaz kılan, oruç tutan vardır.

* Çocuklardan
(ailedeki) Kur'an dersi
alan var mı? Sorulmuştur

KISIM II : BU AİLELERDE SÜNNET A GRUBU TABLOLARI: SÜNNET HAKKINDA GENEL BİLGİ

TABLO: A-1 AİLEDEKAÇ ÇOCUK SÜNNET SÜNNET OLANIN DOĞUM YERİ
OLDU?

	N	1	2	3	TOPLAM ÇOCUK	Mdn.	KÖY İSE HANGİ KÖYLER									
							KÖY		İSTANBUL		Haceler	Sorkun	Deveciler	Kadılar	Kılıçlar	Yukarıömer
							n	p	n	p						
TOPLAM	18	6	9	3	33	1.83	18	0.55	15	0.45	6	5	4	1	1	1

TABLO: A-2 SÜNNET OLANIN YAŞI (Şimdiki)

SAYI? KAÇINCI ÇOCUK

	N	8	11	13	14	15	16	17	18	20	23	24	26	28	29	30	31	32	33	34	Mdn.	EVET	HAYIR	1. ÇOCUK	2. ÇOCUK	3. ÇOCUK
TOPLAM	33	4	2	3	1	2	2	2	2	1	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	170	31	2	18	12	3

* 16 ve 32 yaşlarından birer kişi eğer yasalardı bu yaşta olacaktı.

TABLO : A-5 ÇOCUĞUN SÜNNET OLMASINA KARAR VERENLER (sünnet olayına göre)

	N	BABA	ANNE + BABA	ANNE	DEDE	BABA + DEDE	NİNE	ANNE + BABA + ANKA	ÇOCUK
TOPLAM	21	3	5	2	6	2	2	1	1
KÖYDE SÜNNET OLAN İŞE	11	-	-	1	5	1	2	1	1
İSTANBUL'DA SÜNNET OLAN İŞE	10	3	5	1	1	1	-	-	-

TABLO : A-6 HANGİ AYDA SÜNNET OLDU, NEDENİ (sünnet olayına göre)

	N	HAZİRAN	OKULLAR KAPALI	TEMMUZ	KAYNATASI KAMU ZAMAN DEDİ	OKULLARDAN TUTULANCA İŞE GİTME	SİCİL OLAR, ÇABUK İYİLEŞİR DİYE	EYLÜL	GİZ SONU İŞE GİTME	İŞLER BİTİRİNCİ OLSUN İSTEDİLER	OKUL AÇILMADAN İYİLEŞİR İSTEDİLER	KASIM	SÜNNETİ YAPTIMAN KAN O ZAMAN YAPTIYORDU	ALMANYA'DAKİ OKULBİLİMLERİ İLE HANGİ AYDA SÜNNET OLMUŞTU	AGUSTOS	OKULLAR AÇILMADAN OLSUN DİYE	ALMANYA'DA ÇALIŞAN BABASI ZAMAN O AYDA ÇIKTI	BABASI ANABİLİMLERİ İLE HANGİ AYDA SÜNNET OLMUŞTU	HATIRLATILYOR	BABASININ HANGİ AYDA SÜNNET OLMUŞTU	SÜNNETİ YOLDAN GİCİKEN ÇATIRDAN
TOPLAM	21	1	1	3	1	1	1	5	1	1	3	2	1	1	3	1	1	1	7	5	2

TABLO: A-9 İSTANBUL'DA OTURURKEN ÇOCUĞUNU KÖYDE SÜNNET ETTİREN EVETSE NEDEN KÖYDE YAPTIRDI? VAR MI?

N	EVET	HAYIR	EVETSE KACMI ÇOCUK				Kale çocuğun anı cası yaptırıyordu dışarına da gırdı.	Yazın köye gidin ce anıci haber siz yaptırdı	Akıbası şındı yaptıracaktı o gırdı	Pedesi hacı asında şınetin yaptıracaktı dedi	Pedesi köyde olsun istedi
			KACHİ ÇOCUK								
			1.	2.	3.	TOPLAM ÇOCUK					
18	5	0.3	13	0.2	4	1	1	1	1	1	1
TOPLAM											

* İlk çocuğu amcasının yanında köyde kıldıyordu, amcası (kadının eski kayını)
onu yaptırdı diğer çocukları da birlikte olsun dedi.

TABLO: A-10 YALNIZ MI HAVİSA KAÇ ÇOCUK BİLİR Mİ? BİLİRSE SÜN. OLDU? KAÇ CEVAP?

N	EVET	HAYIR	0-3	4-7	8-11	12-19	BİLİRİYOR	Amcasının eğli ile	Babasının amcasının eğli ile	Dayısının eğli ile	Babasının dayısının eğli ile	Anasının dayısının eğli ile	Halasının eğli ile	Sünnet yaptırın eğli ile	Kale çocukları ile	Kardesi ile	1	2	3	TOPLAM
21	4	17	7	6	1	1	2	3	2	1	1	1	1	3	9	10	7	6	4	31
KÖYDE İSE	12	12	2	6	1	1	2	2	1	1	1	1	1	3	9	5	4	4	4	24
İSTANBUL'DA İSE	9	4	5	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	3	2	1	7

TABLO: A-11 SÜNNETİN YAPILMA ŞEKLİ VE MASRAFI (Sün. dayna göre)

	N	BABA	DEDE	BABA+DEDE	AHCA	MEVLÜTLÜ SÜN. YAPTIYAN	#HACI AŞI YAPAN VE BU AKARDA OLAN SÜN. YAPTIYAN
TOPLAM	21	8	2	3	1	5	2
MEVLÜTLÜ+DÜĞÜNLÜ	3	2	-	1	-	-	2-
*HACI AŞI İLE VE MEVLÜTLÜ SÜN. YAPTIYAN BAKASININ	2	-	-	-	-	-	2
YAKINDA MEVLÜTLÜ	5	-	-	-	-	5	-
YOLDA GEÇEN SÜNNETÇİYİ DURUZAN	2	-	2	-	-	-	-
MEVLÜTLÜ	9	6	-	2	1	-	-

*Hacı hacı aşısı yapılırken, hacı aşısı yapanların tenarları da bu arada sünnet olmuştur. Masrafı hem hacı aşısı yapanlar hem de onların oğulları (hocaların babaları) yapmıştır. Onların yanında yaptırılanlar ise masrafı katılmamışlardır.

TABLO: A-12 BAKASININ YANINDA MEVLÜTLÜ OLU İSE, KİMİN YANINDA SÜN. YAPTIRILAN YANINDA OLU İSE BUNLAR KİM?

	NİSİNİN TANIDI	ANANIN DAYISININ	ÇOCUĞUN YANINDA	BABANIN DAYISININ	FORMANIN YANINDA	KARŞUNUN ÇEV.	YANININ YANINDA	DAYININ ÇOCUĞUN	YANINDA	TOPLAM	HACI AŞI İLE VE MEVLÜTLÜ SÜN. YAPTIRILAN YANINDA OLU İSE BUNLAR KİM?	TOPLAM	KENDİ EVİ	DEDE EVİ (Eh. Baba evi)	AKRABA EVİ	KONŞU EVİ	SOKAK	SÜNNET KLİNİĞİ	DÜĞÜN SALONU	TOPLAM	ANIN KÖYÜ	BAŞKA KÖYÜ	EVLERİ NEREDE
2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	5	HACI AŞI İLE VE MEVLÜTLÜ SÜN. YAPTIRILAN YANINDA OLU İSE BUNLAR KİM?	2	6	2	5	3	2	2	1	21	5	3	
TOPLAM	5	1	1	1	1	1	1	1	1	5													

SÜNNET OPERASYONUNUN YAPILDIĞI YER

	ANIN KÖYÜ	BAŞKA KÖYÜ	EVLERİ NEREDE
5	5	3	
21			

B GRUBU TABLOLARI: SÜNNET ÖNCESİ HAZIRANLAR

TABLO: B-1 MİSAFİR DAVET EDEN OLDU MU?

	N	EVET		HAYIR	
		n	p	n	p
TOPLAM	21	13	0.62	8	0.38
MEVLÜTLÜ	9	9	1.0	-	-
MEVLÜTLÜ + DÜĞÜNLÜ	3	3	1.0	-	-
HACI AŞI İLE VE MEVLÜTLÜ SÜNN. YAPANIN YANINDA	2	1	0.5	1	0.5
BİREKASININ YANINDA MEVLÜTLÜ	5	-	-	5	1.0
YOLDAN GEÇEN SÜNNETÇİYİ DURDURARAK	2	-	-	2	1.0

MİSAFİR DAVET EDENLER

TABLO: B-2 DAVETİYE KARTI BASTIRDI MI?

	N	EVET		HAYIR		EVETSE KAÇ ADET			
						70-80	150	250-300	300
		n	p	n	p				
TOPLAM	13	5	0.4	8	0.6	1	2	1	1
KBY	4	1	0.25	3	0.75	-	-	-	1
İSTANBUL	9	4	0.44	5	0.56	1	2	1	-

TABLO: B-4 SÜNNET İÇİN KIYAFET HAZIRLANDI MI?

	N	EVET	HAYIR
TOPLAM	21	14	7
MEVLÜTLÜ	9	9	-
MEVLÜTLÜ + DÜĞÜNLÜ	3	3	-
HACI AŞI İLE VE MEVLÜTLÜ SÜNN. YAPTIRANIN YANINDA	2	1	1
BAŞKASININ YANINDA MEVLÜTLÜ	5	1	4
YOLDAN GEÇEN SÜNNETÇİYİ DÜRDÜRÜK	2	-	2

TABLO: B-5 EYETSE NASIL HAZIRLANDI?

	N	Satın aldı	Ablerin, şapka ve kurtını komşudan ödünç aldı. Diğerlerini satın aldı.	Gömlek ve geceliği poplinden diki, diğerlerini satın aldı.	Uzun beyaz gömlek diktirdi.	Takım elbise diktirdi, şapka gömlek, ayakkabı aldı.	SATIN ALDI İSE NEREDEN			KAÇA ALDI			
							Kapalıcaşdan	Cuma yerinden	Bilinmeyen	250 TL (1955)	6000 TL (1982) (1983)	7000 TL (1982)	Bilinmeyen
TOPLAM	14	10	1	1	1	1	11	1	2	1	2	1	10

TABLO: B-6 ÇOCUK GEZDİRİLDİ Mİ?

	N	EVET	HAYIR
TOPLAM	21	14	7
KÖY	12	5	7
İSTANBUL	9	9	-

TABLO: B-7 EVETSE EYÜP SULTAN'A GİDEN VAR MI?

	N	EVET	HAYIR	EVETSE KİMLER GİTTİ						
				Anne + Komei kadın + çocuklar	Anne + Baba + çocuklar	Anne + Anne'nin yeğesi + Çocuklar	Nine + Baba + Dede + Bobanın arkadaşı + Çocuklar	Anne + Baba + Yege + Çocuklar	Anne + Yege + Çocuklar	
TOPLAM	14	9	5	3	2	1	1	1	1	

TABLE B-8

SŪN- VATAĪ

KİİN ÖZEL BİR HATIRLIK
YAPILDI MI?

YATAK, ODA

SUS LENDI MI?

	N	Evet	Hayır	Evet	Hayır
TOPLAM	21	7	14	13	8
MEVLÜTLÜ	9	4	5	9	-
MEVLÜTLÜ + DÜĞÜNLÜ	3	3	-	3	-
HACI AĞI İLE VE MEVLÜTLÜ SÜN- YAPTIRANIN YANINDA	2	-	2	1	1
BAŞKASININ YANINDA MEVLÜTLÜ	5	-	5	-	5
YOLUN GEÇEN SÜN- NETÇİYİ DURDURARAK	2	-	2	-	2

TABLO: 6-9 YATAK İÇİN HAZIRLIK YAPILDI İŞE NERER HAZIRLANDI

	KARVOLA TAKIME NASIL HAZIRLANDI	YORGAN NASIL HAZ
7	Z	
5	YORGAN+KARVOLA TAKIMI	YORGAN
2	YORGAN	Abla ve yanpe işled.
		Anne ara dan- teli yaptı
1		Abla işledi ve dantelini bıldı
1	Satın aldı,	
1		Komşuya dağıttı
1		Teyzesine dağıttı
1		Annesine hediye olarak aldı
3		Yorganına kattı
1		İstemiyle yorgan satıp aldı
TOPLAM		

TABLE: E-10

YATAK, ODA SÜSLENDİ İSE NELERLE SÜSLENDİ ?

KIMLER SÜSLEDİ 7

[illegible]

TABLO: B-11

MİSAFİR DAVET EDENLER
MİSAFİRLERE NELER İKRAM ETTİLER?

ÇÖĞÜNÜ BAŞKASININ YANINDA YENİ HACI AŞIYLA
BAŞKASININ YANINDA SÜN. ETTİRİYSE MİSAFİRLERE NELER
İKRAM EDİLDİ?

	N	KAÇ CEVAP					Serbet	Yemek	Pilav	Üzüm	Pasta+limonata	Nev'it sekeri	Alkollü içki	N	KAÇ CEVAP					Yemek	Pilav	Serbet	Bilmiyor
		1	2	3	4	TOPLAM CEVAP									1	2	TOPLAM CEVAP						
TOPLAM	13	3	5	3	2	30	2	10	3	1	6	6	2	16	2	4	10	3	3	2	2		

* Burada bir kişi hacı aşıyla sünnet ettirdiği halde misafir davet ettiklerinden buraya dahil edilmiştir.

TABLO: B-12

PILAV VERİLDİ İSE
AŞÇI TUTULDU MU?

LİMONATA VERİLDİ İSE
LİMONATA NASIL TEMİN EDİLDİ?

	N	EVET	HAYIR	N	Komşudan aldığı makineyle akrabası yaptı.	Komşusu ile pastacıya tarif ettirdi onn göre yaptılar	Bolulu komşusu yardım etti.	Düğün salo- nunun, hazır.
TOPLAM	6	5	1	6	1	1	2	2

C GRUBU TABLOLARI : SÜNNET

TABLO : C-1

TABLO:C-1	SÜNNET GÜNÜ HANGİ GÜN ?				SÜNNETÇİ KİM ?										"ÜCRETİNİ KİM VERDİ ?				"ÜCRETİ NE KADAR ?								
	Cumartesi	Pazar	Pazartesi	Çarşamba	Bilmiyor	Sokak Sünnetçi S. A. (1955)	Yeni çarşadan gelen	Gereğinden gelen	Mezleketteki gelen (1955)	Kilink sahibi sünnetçi	Okmeydanı asker ? hastanesinden	Düğünlü salondan	Kasımpaşa asker hastanesinden	Kilink sahibi sünnetçi	Bilmiyor	Baba	Dede	İlk çocuk amcası	Sünneti yaptıran 407 L. (1961)	100 " (1955)	400 " (1976)	1500 " (1978)	2000 " (1982)	3500 " (1977)	5000 " (1982)	5000-6000 (1982)	
TOPLAM	1	5	2	1	12	3	2	3	1	1	1	1	1	3	5	10	4	1	6	1	1	1	1	1	1	1	1
KÖY	-	-	-	-	12	2	2	3	-	-	-	-	-	-	5	2	3	1	6	1	-	1	-	-	-	-	-
İSTANBUL	1	5	2	1	1	1	-	-	1	1	1	1	1	3	-	8	1	-	-	-	1	1	1	1	1	1	1

TABLO : C-2

TABLO : C-2		SÜNNETİ ONA YAPTIRMASININ NEDENİ										ÇOCUĞU KİM TUTTU ? (ÇOCUĞA GÖRE)															
	II	Tanıdık ve hemşerisi	Daha uzuz	Komsusu tavsiye etti.	Halası tavsiye etti.	Sabunu vardı, baskısı aramadı	Anne ve/veya dedesi	Babasına tavsiye eden olası	Babası, komşusu, sını sığıldı, aile babası, akraba komşusu, akraba komşusu	Komsusu ve diğerleri tavsiye etti.	Eski den söylen	Yoldan geçen sünnetçiye yaptırdı	BİLİYOR				Babası	Dedesi	Amcası	Sünneti yaptıran kişi	Babasının teyvesinin oğlu	Babasının dayısının oğlu	Babasının sınısının oğlu	Kardeşi (kızın oğlu)	Bilmiyor	TOPLAM	
													Amcası getirdi	Babası getirdi	Dedesi getirdi	Sün. sahibi getirdi											
TOPLAM	21	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	6	11	4	4	1	2	1	1	1	1	1	1	7	33
KÖY	12	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	1	6	6	4	-	-	-	-	-	1	-	-	1	7	19
İSTANBUL	9	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	-	-	5	-	4	1	2	1	-	1	-	-	-	-	14

TABLO: C-3 ŞÜNNET YAPILDIĞI ZAMAN (Sün. esnasında) HANEDEN OLUP DA BU ESHADA BULUNMAYAN VAR MI?

	N	EVET		HAYIR	
		n	p	n	p
TOPLAM	21	8	0.39	13	0.61
KÖY	12	8	0.67	4	0.33
İSTANBUL	9	-	-	9	1

TABLO: C-4 EVETSE KİMLER?

	N	KAÇ KİŞİ				BABA	ANNE	AMCA	AMCA OĞLU	DEDE	İSTANBUL'DA	DAG'DA (ed. an. ptt.)	ANKARA'DA	ALMANYA'DA	KÖY İŞİNDE	EVDE İŞ YA- PIYORDU
		1	2	3	TOPLAM Kişi											
TOPLAM	8	2	5	1	8	8	4	2	1	2	10	1	2	1	1	2

* Hepsî çalışıyordu ve şünnetten haberi yoktu (1 kişi hariç).

TABLO: C-5 MEVLÜT, KUR'AN OKUNDU MU? EVETSE NE ZAMAN?

	N	EVET	HAYIR	Sünnet-ten biraz evvel (sün. gün)	Sünnetten biraz sonra (sün. günü)	Sünnet-ten 1 gün sonra	Sünnetten 2 gün sonra	Bilmiyor	KP.
TOPLAM	21	19	2	2	13	2	1	1	19
MEVLÜTLÜ	9	9	-	2	6	1	-	-	9
DÜĞÜN LÜ+MEVLÜTLÜ	3	3	-	-	1	1	1	-	3
HACI AŞI İLE VE MEVLÜTLÜ SÜN YAPTIĞININ YANINDA	2	2	-	-	2	-	-	-	2
BASKASININ YANINDA MEVLÜTLÜ	5	5	-	-	4	-	-	1	5
YOLDAN GEÇEN SÜNNETÇİYİ DÜRDÜRÜK	2	-	2	-	-	-	-	-	-

TABLO: C-6 MEVLÜT OKUNDU İSE HOCALAR KİM? KAÇ HOCA? (Söylenen sayı kesin olmadığından aynen yazıldı)

N	Kendi köyünün ve civar köyün camii hocaları ve Kur'an okuyup bilenler.	Babasının dayı oğlu (Bolu'da imam)	Bolulu komşusu (Kur'an kursu me. zammı) ve onun Kur'an kursundan arkadaşları.	Kadın komşusu (Mahalle hocası)	Kustepe camii sün hocaları.	Camii hocası ve müezzin (Nereden bilmiyor)	Bilmiyor	1	2	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	Bilmiyor
TOPLAM	19	1	2	4	1	1	2	5	3	1	2	1	2	1	4
KÖY	10	-	-	-	-	-	2	-	1	1	1	1	1	1	4
İSTANBUL	9	1	2	4	1	1	-	5	2	-	1	-	1	-	-

TABLO:C-7 ÇOCUĞA ALTIN TAKAN OLDU MU? SAAT TAKAN OLDU MU?

	N	EVET		HAYIR		EVET		HAYIR	
		n	p	n	p	n	p	n	p
TOPLAM	21	12	0.57	9	0.43	4	0.2	17	0.8
MEVLÜTLÜ	9	8	0.9	1	0.1	1	0.1	8	0.9
MEVLÜTLÜ + DÜĞÜNLÜ	3	2	0.67	1	0.33	2	0.67	1	0.33
HACI AŞI İLE VE MEVLÜTLÜ SÜN. YAPTRANIN YANINDA	2	1	0.5	1	0.5	-	-	2	1.0
BAŞKASININ YANINDA MEVLÜTLÜ	5	1	0.2	4	0.8	1	0.2	4	0.8
YOLDAN GEÇEN SÜNNETÇİYİ DUKDURARAK	2	-	-	2	1	-	-	2	1.0

TABLO:C-8 ALTIN TAKAN OLDU İSE KİMLER? SAAT TAKAN OLDU İSE KİMLER?

	N	KAÇ CEVAP					Hala	Teyze	Annane	Babanne	Annenin teyzesi	Babanın teyzesi	Babanın asker arkadaşı	Anne+Baba	Yenge	Babayı sünneti haber alınc isten buldun getirken getirdi	Babanın halası	Nine+Dede (Hacıdan dönerken aldı.)	Amca
		1	2	3	5	TOPLAM CEVAP													
TOPLAM	14	10	2	1	1	22	2	1	1	1	1	1	1	12	2	1	1	1	1

TABLO 1C-11 SÜNNET KINASI YAPILDI MI?

	N	EVE	HAYIR
TOPLAM	21	8	13
MEVLÜTLÜ	9	7	2
MEVLÜTLÜ + DÜĞÜNLÜ	3	-	3
HACI AŞI İLE VE MEVLÜTLÜ SÜNN. YAPTIRANIN YANINDA	2	1	1
BASKASININ YANINDA MEVLÜTLÜ	5	-	5
YOLDAN GEÇEN SÜNNETİ GİYİ DURDURARAK	2	-	2

TABLO 1C-12 SÜNNET KINASI NE ZAMAN YAPILDI?

	N	Sünnetten 1 gün önceki akşam	Sünnet gününe akşam
TOPLAM	8	4	4
KÖY	4	-	4
İSTANBUL	4	4	-

TABLO:C-13 AİLE SÜNNET İÇİN HARCAMA YAPTI MI?

	N	EVET		HAYIR	
		n	p	n	p
TOPLAM	21	15	0.3	6	0.3
MEVLÜTLÜ	9	9	1.0	-	-
MEVLÜTLÜ + DÜĞÜNLÜ	3	3	1.0	-	-
HACI AŞI İLE VE MEVLÜTLÜ SÜNNET YAPTIRANIN KANINDA	2	1	0.5	1	0.5
BAŞKASININ İKİSİNDE MEVLÜTLÜ	5	-	-	5	1.0
YOLDAN GEÇEN SÜNNET-GİYİ DUKURARAK	2	2	1.0	-	-

TABLO:C-14 PARA YARDIMI GÖRDÜ MÜ? EVETSE KİMLERDEN?

	N	EVET		HAYIR		Sünneti yaptıranlardan	Dedesinden		Amcasından	Dede+Baba+Hala+Amca+vs.	
		n	p	n	p	n	n	p	n	n	p
TOPLAM	21	13	0.62	8	0.38	6	5	0.83	10	1	0.9

TOPLU: C-15 ÇOK PARA BİRİKTİ Mİ?

	N	EVET		HAYIR	
		n	p	n	p
TOPLAM	21	12	0.57	9	0.43
MEVLÜTLÜ	9	9	1	-	-
MEVLÜTLÜ+DÜĞÜNLÜ	3	2	0.67	1	0.33
HACI AŞI İLE YETMEYEN SÜN. YAPTIRANIN YANINDA	2	1	0.5	1	0.5
BAKASININ YANINDA MEVLÜTLÜ	5	-	-	5	1
YOLDAN GEÇEN SÜN - NETÇİYİ DÜRDÜRÜK	2	-	-	2	1

TOPLU: C-16 EVETSE NİKTARİ? NE YAPILDIĞI

	N										
		5 1200 TL. (1992)	1700 " (1992)	2000 - 3000 " (1992)	17.000 TL. (1992)	30.000 TL. (1992)	80.000 TL. (1992)	BİLMİYOR	500.000 TL. ya da daha fazla	500.000 TL. ya da daha fazla	500.000 TL. ya da daha fazla
TOPLAM	12	1	1	1	1	1	1	6	1	1	5

TABLO : C - 17 SÜNNETÇİDEN ŞİKAYETİ OLAN VAR MI? (Çocuk sayısına göre)

	N	EVET		HAYIR	
		n	p	n	p
TOPLAM	33	7	0.21	26	0.79
SOKAK SÜNNETÇİSİ İSE	3	1	0.33	2	0.67
SİHİYE İSE	15	1	0.07	14	0.93
HASTANEDEN GELDİ İSE	3	1	0.33	2	0.67
KLINİK SÜNNETÇİSİ İSE	4	1	0.25	3	0.75
SALONUN SÜNNETÇİSİ İSE	2	1	0.5	1	0.5
BİLMİYOR İSE	6	2	0.33	4	0.67

TABLO : C - 18 EVETSE HANGİ NEDENLERLE OLDU?

	N					
		Çocuk sünnet öğrendi ve kanama si görüldü.	İyi keşti ama güçlük iyileşmedi	Seccaden derisi yapışık kesilmiş, kanadı, sıstı.	Damarla geldi kanama oldu	Sünnetçi nazak değildi.
TOPLAM	7	1	3	1	1	1

N	DÜŞÜNÜLEN YAPILDI MI?	DÜŞÜNÜLEN YAPILDI MI?		DÜŞÜNÜLEN YAPILMADIYSA VEYA YAPILDI FAKAT AYNI YAPILMADIYSA NASIL YAPILDI?
		EVE	YAYIR	
21	T O P L A M	16	3	
4	Köyde yemekli, mevlütlü yapmak istiyorlardı.	3	1	Konşusu sün. yaptırırken çocuk eve vermeden orada sünnet olmuş.
1	Annesi ve yengesini çocuklarını köyde mevlütlü sünnet ettirmek istiyorlardı. (Köyde)	1	1	Winesi entama haber vermeden, masraf almışın diye yengesinin oğluyla birlikte bağışını yaptırdı.
1	İstanbul'da yemekli, mevlütlü yaptırmak istiyorlardı. (Evde)	1	1	
3	İstanbul'da mevlütlü yaptırmak istiyorlardı. (Evde)	3	1	
1	İstanbul'da evde mevlüt okutup, sengi ve çalgıcı tutup düğün yapmak yemek vermek istiyorlardı.	1	1	
1	İstanbul'da salonda düğün yapıp, bede mevlüt okutmak istiyorlardı.	1	1	
1	İstanbul'da, taşarrufu olsun diye evde, mevlüt okutmak istiyordu ve hastanede sün. ettirmek istiyordu. Baba ise salonda düğünli istiyordu.	1	1	Klinikte sün. olup eve getirildi. Etekler oynadı, sonra mevlüt okundu.
2	Sokaktan geçen sünnetçiye yaptırmayı düşünüyorlardı. (Köyde)	2	1	
1	Maddi durumları iyi olmaması sebebiyle 1 yıl sonra ama salonda düğün yapıp evde mevlüt okutmayı istiyorlardı. Dedesi ise bu yıl olmasını istiyordu.	1	1	Fakat dedenin istediği gibi bu yıl yapıldı.
1	Hastanede sün. ettirip, evde mevlüt okutmak istiyorlardı. (İstanbul)	1	1	Fakat hastane pahalı olduğundan sünnetçiye yaptırdı.
1	Baba Taksim gazinosunda bir derneğin düzenleyeceği sünnet töreninde yaptırmayı, anne ise masraf olmasında köyde akrabaları yanında yaptırmak istiyordu.	1	1	Annenin dediği yapıldı.
1	Köyde dayının çocuğunun kinin yanında yaptırmayı düşünüyorlardı.	1	1	n
1	Önce köyde dedenin hacı aşı ile amca çocuğun yanında sün. ettirmeyi düşünüyorlardı. Sonra babası üzüldü diye köye yollamak istemedi. Anne ise masraf olmasında, dedesi gelmediler diye gücenir diye köyde hacı aşıyla istedi.	1	1	Annenin dediği yapıldı.
1	Köyde, fakat konuşulmadı, akıllarında bir şey yoktu.	1	1	

D GRUBU TABLOLARI: KONU HAKKINDA DÜŞÜNCELER

TABLO: D-1

SÜNNET NEDİR?

	KAS CEVAP			AZLAH'IN amri + Müslüman- lığın şartı, farzıdır	Ailenin görevi	Sünnet- tir.	Peygam- berimizden kalma müslümanlığın kütlesi	Bilmiyor
	1	2	3					
TOPLAM	18	15	2	1	22	16	1	1

TABLO: D-2

NE ZAMANDAN KALMIŞTIR?

	N	Peygam- berimizden kalmıştır.	Müslüman- lıktan kalmıştır.	Eskiler- den sahaya bilerden kalmıştır.	Bilmiyor
TOPLAM	18	9	5	1	3

TABLO: D3 ÇOCUK KAÇ YAŞINDA SÜNNET YAPTIRILMALIDIR, NEDEN ?

	N	ÇABUK İYİLEŞİR						KENDİNİ BİLİR, GİYDİĞİ YAKIŞIR							BAHA İLE İSİ AYIR, GÜNÜM ÇOCUK UYANIR					BÜTÇEYE GÖRE		TEK YAŞ OLACAKMIŞ	
		2-10 YAŞ	5-6 "	6-7 "	7-8 "	ilk okul çağında	2 TOPLAM	5-8 YAŞ	5-10 "	6-7 "	7-8 "	9-10 "	ilk okul çağında	2 TOPLAM	1-10 YAŞ	2-10 "	5-7 "	ilk okul çağında	2 TOPLAM	2-10 YAŞ	5, 7 YAŞ	2 TOPLAM	
TOPLAM	22	1	2	3	1	1	8	1	1	2	2	1	1	8	1	1	1	1	4	1	1	1	

KAÇ CEVAP ?

	N	1	2	TOPLAM CEVAP	
TOPLAM	18	14	4	22	

TABLO : D_4 ŞİMDİ OLSA HANGİ SÜNNETÇİYE YAPTIRIRDI?

	N	Eve hastane den sünnetçi getirdi.	Hastaneye götürdü	Kliniğe götürdü	Klinikten sünnetçi getirdi	Hastaneye ve ya kliniğe ge- tirdi.	Bilimleyen
TOPLAM	21	4	6	1	1	1	7
HASTANEDEN GELENE YAPTIRAN	2	2	-	-	-	-	-
KLINİKTE YAPTIRAN	2	-	1	1	-	-	-
KLINİKTE SÜNNET- Çİ GETİRTEN	1	-	-	-	1	-	-
SALONDA YAPTIRAN	1	-	-	-	-	-	1
SİMHİYEYE YAPTIRAN	8	-	5	-	-	-	3
SOKAK SÜNNETÇİNE YAPTIRAN	3	-	-	-	-	1	2
BİLMEYEN (kimsi yaptırmı)	4	2	-	-	1	1	1

TABLO : D-5 ŞİMDİ OLSA ŞÜNNETİ NEREDE, NASIL YAPARDI?

	N	Ezde mevrit okutur, şün. ki- nası yapardı	Salonda dağın yapar, ezde mevrit okutardı	Ezde mevrit istendi ama eşi ne bağli.	Bir şey yapmaz di. Sadece hasta nedi yaptırır eve getirirdi.
TOPLAM	21	17	2	1	1
MEVLÜTLÜ	9	8	1	-	-
MEVLÜTLÜ + DÜĞÜN LÜ	3	1	-	1	1
HACI AĞI İLE VE MEVLÜT- LÜ ŞÜN. YAPTIRANIN YANINDA	2	2	-	-	-
BASKASININ YANINDA MEVLÜTLÜ	5	4	1	-	-
YOLDAN GEÇEN ŞÜNNET- Lİ SİYİ DÜZÜLEREK	2	2	-	-	-

FOTOĞRAFLAR

KUŞTEPE

(Araştırma yapılan grubun bulunduğu sokaklar)

FOTOGRAFIA

KRISTE

(Krisztina Kristina Kristina Kristina)

SÜNNET İLE İLGİLİ FOTOĞRAFLAR

Mecidiyeköy - İstanbul

(Davetiye kartı)

DURSUN ODYAKMAZ SAĞLIK EVİ SÜNNET KLİNİĞİ

Her nevi enjeksiyon (İğne) Serom ve Kan takma,
Apse açma, Yara dikişi, Pansuman,
Kulak yıkama, Tansiyon ölçme

Bayanlara teknik kopulla kulak delinir

PAZAR VE BAYRAM DAHİL GÜNÜN HER SAATİ HİZMETİNİZDEDİR
EVLERE GİDİLİR, HEMSİRE GÖNDERİLİR.

Adres : Birinci Tazocağı Cad. 6/2 Sağlık An. (Pazar ve profilo yolu)
MECİDİYEKÖY - İSTANBUL ☎ : 166 63 12 - 166 17 39

(Kliniğe kartı)

Fotoğraf 1: 1977'de İstanbul'da (Feriköy) yapılan sünnet. (Evde yapıldı)

Fotoğraf 2: Fotoğraf 2'deki çocuk babasıyla birlikte.

Fotograf 3: 1976 da İstanbul'da yapılan sünnet.

Fotograf 4: 1982 da İstanbul'da evde yapılan sünnet. Çocuk anne ve bakanlarıyla.

Fotoğraf 5: 1982 de klinikte yapılan sünnet - Babası ve akrabasıyla birlikte.

Fotoğraf 6: 1967 de evde yapılan sünnet.

Fotoğraf 7: 1983 de. Fotoğraf 6 daki ve sağı taraftaki bu çocuğun baba-
sıdır.

Fotoğraf 8: Yukarıdaki fotoğraftaki çocuğun sünnet odası.

Fotoğraf 9: Sünnet yatağı.

Sokak : .. .. N_G : .....

Tarih :....

Konuğuların adı soyadı :.....

Mulakat no: . . . .

1- Hane nüfusu kaç kişi: (   )   Hane reisi kim i. ....

2-H₂neyi kimler teşkil eder :

[illegible]

3-	Kaçınıcı evliliği	Evlilik	Eşi ile akrabalığı		Varsa nesi olur	Nikâh şekli, sırası		Evlendince nereye yerleşti		
		Yaşı/Yılı/Yeri	Var	Yok	(kadına göre)	R	D	Ayrı ev/Erk. baba e./Diğer		
ERKEK	.....	.....	( )	( )	.....	( )	( )	( )	( )	.....
KADIN	.....	.....	( )	( )	.....	( )	( )	( )	( )	.....

4-E K ₁₁ ise kaç çocuğu oldu ?	Sağ	Ölü	Toplam
T	( )	( )	( )
E	( )	( )	( )
K	( )	( )	( )

E ₁ K ₁ dışındaki evlilerin önceki evliliklerinden çocukları oldu mu ?	Evetse			Ölen çocuk		
	E	H	T E K	T	E	K
ERKEK	( )	( )	( ) ( ) ( )	( )	( )	( )
KADIN	( )	( )	( ) ( ) ( )	( )	( )	( )
E ₁ K ₁ dışındaki evlilerin şimdiki evliliklerinden çocukları oldu mu?	( )	( )	( ) ( ) ( )	( )	( )	( )

5-Ölen erkek çocukların adı (etinnat olmuşsa) Ölüm yaşı Ölüm nedeni

.....
.....

6- İstanbulameden önce başka şehre (Bolu dışında) gitti mi? Birlikte mi gittiler

	E	H	Evetse nereye	E	H	Ne zaman	Ne süre kaldı	Niçin gitti
KADIN	( )	( )	.....	( )	( )	.....	.....	.....
ERKEK	( )	( )	.....	( )	( )	.....	.....	.....

7- İstanbula birlikte mi geldiler

	E	H	Ne zaman geldi	Gelis nedeni
KADIN	( )	( )	.....	.....
ERKEK	( )	( )	.....	.....

8- Evlendikten sonra erkeğin yaptığı işler Ne zaman süresi

.....
.....
.....

9- Kadın bir işte çalıştı mı veya çalışıyor mu? Bir uğraşısı var mı? E ( ) H ( )

Evet ise :	Yaptığı işler	Ne zaman	Süresi	Çalışmasının sebebi
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....

10- Buraya gelene kadar başka bir yerde oturdunuz mu? E ( ) H ( )

Evetse :	Nerelerde	Oturma süresi	Ev sahibi	Kiracı
.....	.....	.....	( )	( )
.....	.....	.....	( )	( )
.....	.....	.....	( )	( )

- 11- Nekadar zamandır bu evde oturuyorsunuz? ( ) Ev sahibi ( ) Kiracı ( ) *Kiracı kiracı ( )*
- 12- Ev kaç katlı ( ) Kaç daireli ( ) *Evinde Kiracı var ( ) yok ( )* Kaç kiracısı var ( )
Bunların dışındaki dairelerde kimler oturur? ..... Kira geliri kimin? .....
- 13- Kiracı ise bu evi nasıl kimin vasıtasıyla buldu? .....
Kira miktarı? .....
- 14- Ev sahibi ise eve nasıl sahip oldu? Satın aldı ( ) Yaptırdı ( ) Yaptı ( ) Miras ( ) Diğer .....
Evde değişiklik oldu mu? E ( ) H ( ) Evetse nasıl? Yeniden yaptırdı ( ) Kat çıktı ( ) Tamir yaptı ( ) Diğer .....
Hangi yılda oldu? ..... .
- 15- Başka ev, dükkan, arsa, tarla gibi malları var mı? E ( ) H ( ) Evetse nedir? .....
Gelir getirir mi? E ( ) H ( ) evetse nasıl? .....
- 16- Bu mahallede akrabalarınız var mı?
	E	H	Evetse nesi olur	Yardım ederler mi E H	hangisi daha sık yardım eder
ERKEK	( )	( )	.....	( ) ( )	.....
KADIN	( )	( )	.....	( ) ( )	.....
- 17- Sünnet nedir , tarifi : ..... Tarihçesi: ..... .
- 18- Hanede namaz kılan var mı? E ( ) H ( ) Evetse kimler beg vakit kılar Ne kadar zamandır
.....
.....
.....
.....
- 19- Oruç tutan var mı? E ( ) H ( ) - Evetse kimler devamlı tutar Ne kadar zamandır
.....
.....
.....
- 20- Çocuklarınızı kuran kursuna, camiye Kur'an öğrenmeye gönderdiniz mi veya gönderir misiniz ? E ( ) H ( )

ÇOCUKLARIN SÜNNET DURUMU

21- Sünnet olanın demografik yapısı :

Adı	Pozisyonu	Sağ	Ölmü	İl	D. Yeri /ilçe / Köy /Nahiye	Yaşı	Med. Hali			
							E	B	ED.	A
.....	.....	( )	( )			.....	( )	( )	( )	( )
.....	.....	( )	( )			.....	( )	( )	( )	( )

Kim karar verdi

22- Sünnet yaşı/Senesi	Neden bu yaşta yapıldı	Koca/Kendi/Kaynata/Kaynata/Diğer	Hangi ay	Neden
1.	.....	( ) ( ) ( ) ( )	.....	.....
2.	.....	( ) ( ) ( ) ( )	.....	.....
3.	.....	( ) ( ) ( ) ( )	.....	.....

23- Sünnetin yapıldığı yer Bu sırada ailenin oturduğu yer

Köy	İstanbul	Köy	İstanbul	Semt	İstanbul ilçe	Ev sahibi	Kıradai	Ap./Tokuat/Gece./Diğer	Evin Tipi	Kao oda
1. ( )	( )	( )	( )	.....	( )	( )	( )	( )	( )	.....
2. ( )	( )	( )	( )	.....	( )	( )	( )	( )	( )	.....
3. ( )	( )	( )	( )	.....	( )	( )	( )	( )	( )	.....

24- Yalnız mı sünnet oldu

Hayırsa kimlerle oldu

E	H	Kardeşi ile/Backa çocuklarla/Kimler	Neden onlarla birlikte yapıldı	Toplam çocuk
1. ( )	( )	( ) ( )	.....	.....
2. ( )	( )	( ) ( )	.....	.....
3. ( )	( )	( ) ( )	.....	.....

25- Bu sırada aileyi kimler oluşturun

Toplam nüfus

1.	.....
2.	.....
3.	.....

26- Sünnet sırasında hanede çalışanlar kimler :

	<u>Baba ise işi</u>	<u>anne ise işi</u>	<u>Diğer ise kim</u>	/	<u>İşi</u>
1.	.....	.....	.....		.....
2.	.....	.....	.....		.....
3.	.....	.....	.....		.....

27. İstanbul'da otururken çocuğunu köyde sünnet ettirdi ise :

<u>Neduni</u>	<u>Kim karar verdi</u>	<u>Tartışma oldu mu</u> <u>E H</u>	<u>Evetse niçin</u>
.....	.....	( ) ( )	.....

SÜNNET ÖNCESİ

28- Sünnet yapılmadan önce çocuğun sünneti hakkında konuşuluyormuydu? (Hikâyesi)

1. ....
2. ....
3. ....

	<u>Neler konuşuluyordu</u>	<u>Kimler konuşuyordu</u>	<u>Sünnetin nerede, nasıl yapılması düşünüldüyordu</u>
1.	.....	.....	.....
2.	.....	.....	.....
3.	.....	.....	.....

29- Sünnet için kıyafet hazırlandı mı :

	<u>E</u>	<u>H</u>	<u>Evetse neler hazırlandı</u>	<u>Kim, nasıl temin etti</u>	<u>Satın aldı ise</u> <u>Nereden</u>	<u>Diktirdi ise</u> <u>Kime</u>	<u>Niçin</u> <u>Ona</u>	<u>Kaç mal oldu</u>
1.	( )	( )	.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.	( )	( )	.....	.....	.....	.....	.....	.....
3.	( )	( )	.....	.....	1.	.....	.....	.....

30-	Davet edilen oldu ise:	Kompular kimler	/Nasıl davet edildi	Akrabalar ise kimler	/Nasıl davet edildi	Diğer ise kimler
1.	.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.	.....	.....	.....	.....	.....	.....
3.	.....	.....	.....	.....	.....	.....

31-	Davetiye bastırıldı mı	Evetse: Kaç adet	Kim bastardı
	<u>E</u> <u>H</u>	.....	.....
	( ) ( )	.....	.....

32-	Çocuk gezdirildi mi?	<u>E</u> <u>H</u> (Sün.öncesi,sonrası)	Evetse Neraye	Ne zaman	Neden o zaman	Kimler gitti	Ne yaptılar
1.	( ) ( )	.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.	( ) ( )	.....	.....	.....	.....	.....	.....
3.	( ) ( )	.....	.....	.....	.....	.....	.....

33-	Sünnet yatağı hazırlandı mı? Evetse kimler ,nasıl,ne zaman hazırladı?	<u>E</u> <u>H</u>	<u>Yatak</u>	<u>Yorgan</u>	<u>Karyola takımı</u>
1.	( ) ( )	.....	.....	.....	.....
2.	( ) ( )	.....	.....	.....	.....

34-	Yatak, oda süslendi mi.	<u>E</u> <u>H</u>	Evetse kim süslledi	Nasıl	~~Mahremiyi~~ kim sağladı
1.	( ) ( )	.....	.....	.....	.....
2.	( ) ( )	.....	.....	.....	.....
3.	( ) ( )	.....	.....	.....	.....

35- Misafirlere ikram için
neler alındı ve yapıldı

Kim aldı

Hazırlamada kim yardım etti

Neden o / Nasıl

Ne zaman

36- Yemekli yapıldı ise aşı tutuldu mu

Evetse kim tuttu

Nereden tuttu

1. ( ) ( )
2. ( ) ( )
3. ( ) ( )

SÜNNET GÜNÜ

37- Sünnet günü hangi gün

Neden

1. ....
2. ....
3. ....

38- Sünnet günü sırasıyla neler yapıldı ?

1. ....
2. ....
3. ....

39- Sünnetin yapılma şekli :

Hacı aşı ve mevlütlü sün.
yaptıranın yanında

Mevlütü sün. yap-
tırmanın yanında

Kendi mevlütü
sün. ettirdi

Düğünü ve mevlütü
sün. ettirdi

Yoldan geçen sünnetçiyi çağı-
rarak toplantısız sün. ettirdi

Diğer

1. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
2. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
3. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

40- Böyle yaptırmasını n nedeni :

1. ....
2. ....
3. ....

41- Sünnet operasyonunun yapıldığı yer :

Kendi evi/Erk. baba e./Akraba e./Komşu e./Hastane/Özel mu- Akraba veya komşu ayonehane/e. ise bu kişi kim						Evleri nerede	Kendi e. dışında ise
						Aynı köy/aynı Sok./Başka köy	oraya kim, nasıl götürdü
1.	( )	( )	( )	( )	( )	( ) ( ) ( )	.....
2.	( )	( )	( )	( )	( )	( ) ( ) ( )	.....

42- Ne vakit sünnet oldu

Uyuşturucu iğne yapıldı mı

1. .... ( ) ( )
2. .... ( ) ( )
3. .... ( ) ( )

43- Sünnetçi kim

Kim gördü

Ücretini kim ödedi

Ne kadar

Neden ona yaptırdı

1. ....
2. ....
3. ....

44- Çocuğu kim tuttu

Babası, dedesi değilse çocuğu neden o tuttu

1. ....
2. ....
3. ....

45- Sünnet yapıldığı zaman haneden olup ta bu esnede bulunmayanlar var mı?

	E	H	Evlere Kimler	Neredeydi	Niçin
1.	( )	( )	.....	.....	.....
2.	( )	( )	.....	.....	.....
3.	( )	( )	.....	.....	.....

		Sün. günü değilse	- 9 -				Ücreti	Tekbiri
46-	<u>Mevlüt ne zaman okundu</u>	<u>kimler çağırıldı</u>	<u>Hocalar kimler</u>	<u>kaç hoca</u>	<u>Hocalar ı kim gördü</u>	<u>Kim verdi</u>	<u>Kim aldı</u>	
1.	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
2.	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
3.	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
47-	<u>Neler , ne zaman ikram edildi</u>	<u>Kimler hizmet etti /nasıl</u>						
	.....	.....						
	.....	.....						
48-	<u>Çocuğa büyüklerden mal bağışında bulunuldu mu</u>	<u>Evetse</u>						
	<u>E</u>	<u>H</u>	<u>Kim ne bağışladı</u>		<u>Neden</u>			
1.	( )	( )	.....		.....			
2.	( )	( )	.....		.....b			
3.	( )	( )	.....		.....			
49-	<u>Çocuğa takı takan oldu mu</u>	<u>Evetse</u>	<u>Saat veren oldu mu</u>		<u>Evetse</u>			
	<u>E</u>	<u>H</u>	<u>Kim taktı</u>	<u>E</u>	<u>H</u>	<u>Kim verdi</u>	<u>Para verenler kimler</u>	
1.	( )	( )	.....	( )	( )	.....	.....	
2.	( )	( )	.....	( )	( )	.....	.....	
3.	( )	( )	.....	( )	( )	1.....	.....	
50-	<u>Fotoğraf çekildi mi</u>	<u>Evetse</u>						
	<u>E</u>	<u>H</u>	<u>Kim çekti</u>					
1.	( )	( )	.....					
2.	( )	( )	.....					
3.	( )	( )	.....					
51-	<u>Müminli ve mevlütlü yapıldı ise düğün için neler yapıldı :</u>							
	<u>Çengi tutuldu</u>	<u>Çalgıcı tutuldu</u>	<u>Kim tuttu</u>	<u>Nere den</u>	<u>İçki içildi mi</u>	<u>Evetse</u>	<u>Kimler, nerede oynadı</u>	
	<u>E</u>	<u>H</u>	<u>Nerede</u>					
1.	( )	( )	.....	.....	( )	( )	.....	
2.	( )	( )	.....	.....	( )	( )	.....	

52- Misafirler ne zaman dağıldılar?

1. ....
2. ....
3. ....

53- Çocuğuna başkasının yanında sünnet ettirdi ise :

Onların viriden ne zaman ayrıldı

1. ....
2. ....
3. ....

54- Sünnet kimisi yapıldı mı

~~Evetse~~

	<u>E</u>	<u>H</u>	<u>Neden</u>	<u>Ne zaman yapıldı</u>	<u>Kinayı kim aldı</u>	<u>Hangi alet kullanıldı</u>
1.	( )	( )	.....	.....	.....	.....
2.	( )	( )	.....	.....	.....	.....
3.	( )	( )	.....	.....	.....	.....

55- Aile sünnet için harcama yaptı mı

~~Evetse~~ para yardımı gördü mü

	<u>E</u>	<u>H</u>	<u>E</u>	<u>H</u>	<u>Evetse kim yardım etti</u>
1.	( )	( )	( )	( )	.....
2.	( )	( )	( )	( )	.....
3.	( )	( )	( )	( )	.....

56- Çok para toplandı mı

Evetse

	<u>E</u>	<u>H</u>	<u>Miktarı</u>	<u>Ne yapıldı</u>
1.	( )	( )	.....	.....
2.	( )	( )	.....	.....
3.	( )	( )	.....	.....

57- ...

- 57- Çocuğa bakım uygulandı mı :
	Pansuman yapıldı mı		Evetse	
	E	H	Kim yaptı	Yara için ne kullanıldı
1.	( )	( )	.....	.....
2.	( )	( )	.....	.....
3.	( )	( )	.....	.....

- 58- Sünnetçidin şikâyetiniz oldu mu
			Evetse	
	E	H	Neden	
1.	( )	( )	.....	.....
2.	( )	( )	.....	.....
3.	( )	( )	.....	.....

- 59- Çocuğun yarası azdı mı
			Evetse	
	E	H	Neden	
1.	( )	( )	.....	.....
2.	( )	( )	.....	.....
3.	( )	( )	.....	.....

BU KONU HAKKINDAKİ KANAATLERİ

- 60- Çocuk kaç yaşında sünnet yaptırılmalıdır, neden ?
- .....
- 61- Şimdi olsa : Nerede yaptırırdı? .....
- Nasıl yaptırırdı? .....
- Neden? .....
- 62- Köydeki ile İstanbul'daki sünnetler arasında fark var mı? E ( ) H ( )
- 63- Evetse ne gibi farklar var? (Köyde nasıl, İstanbul'da nasıl) .....
- .....
- .....

KÜSTEPE-ŞİŞLİ

Kağıthane Belediyesi

1.2500

10000

MECİDİYEKÖY

İZETPAŞA Mah.

AYAZMA OCAĞI

Hudut Sok. 1-26

KIVILCIM Sok. 1-16

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

YOL Sok. 1-132

MECİDİYE KÖY YOLU

MESUT CEMİL Sok. 1-132

MESUT CEMİL Sok. 1-132

BİRACI Sok. 1-132

BİRACI Sok. 1-132

G.1 NOLUS Sok. 1-132

G.1 NOLUS Sok. 1-132

G.2 NOLUS Sok. 1-132

G.2 NOLUS Sok. 1-132

YAR KUYUSU Sok. 1-132

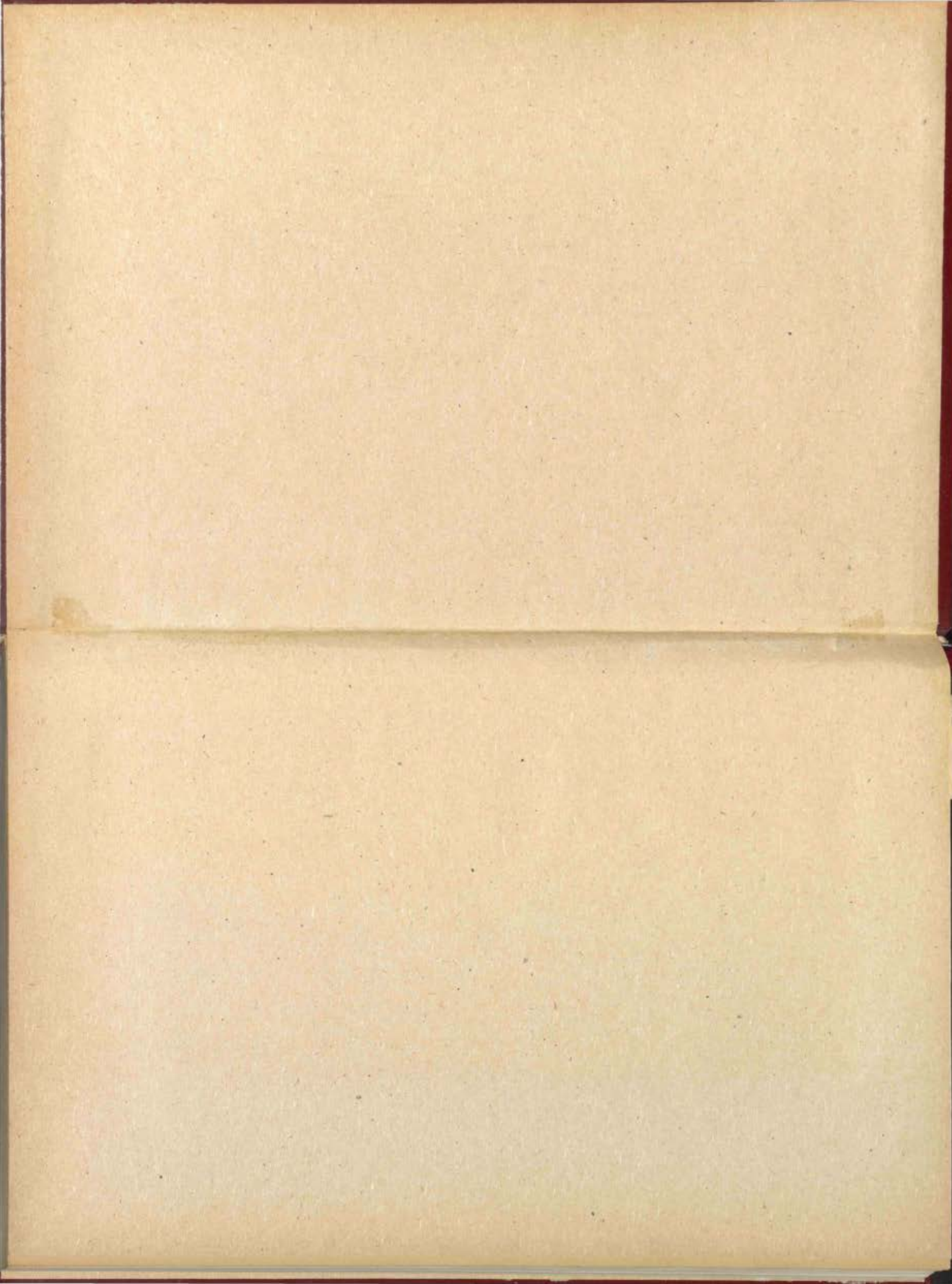
YAR KUYUSU Sok. 1-132

YAR KUYUSU Sok. 1-132

YAR KUYUSU Sok. 1-132

YAR KUYUSU Sok. 1-132

YAR KUYUSU Sok. 1-132

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
MERKEZ KÜTÜPHANESİ

58706